БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 174 (17.754). • 27 июль 1980 йил, якшанба • Баҳоси 2 тийин.

Ўртоқ Л. И. БРЕЖНЕВ қутлови

Ўртоқ Л. И. Брежнев 25 июль куни Москвада меҳмон бўлиб турган Вьетнам Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Ле Зуан билан Қримдан телефон орқали гаплашди.

Леонид Ильич Совет — Вьетнам экипажининг космосда уча бошлагани билан ўртоқ Ле Зуанни самимий табриклаб, совет космонавтларининг ва Вьетнам қаҳрамон халқи фарзандининг Ер атрофи орбитасида биргаликда ишлаши чинакам тарихий воқеа эканлигини таъкидлади.

Л. И. Брежнев 3 июль куни Москвада бўлиб ўтган дўстона Совет — Вьетнам учрашувининг катта аҳамиятга эга эканлигини уқтириб, ўртоқ Ле Зуанга ва вьетнамлик барча дўстларга социалистик қурилишда муваффақиятларга эришиш истагини билдирди.

Ўртоқ Ле Зуан эса қутловлар ва истаклар учун Л. И. Брежневга самимий миннатдорчилик билдирди. У яқинда бўлиб ўтган Совет — Вьетнам учрашувига берилган юксак баҳога батамом қўшилганлигини айтди ҳамда Совет — Вьетнам экипажининг космосга парвозини Совет ва Вьетнам халқлари қардошларча дўстлиги ва ҳамкорлигининг яна бир ёрқин далили, деб ҳисоблайман, деди.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

КПСС XXVI СЪЕЗДИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛИШ УЧУН СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚА ЎТКАЗИШ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети таъкидлаб ўтадики, мамлакат коммунистлари, барча меҳнаткашлари Марказий Комитет 1980 йил июнь Пленумининг КПСС XXVI съездини чақириш тўғрисидаги қарорини ғоят баланд руҳ ва ватанпарварлик ғайрати билан кутиб олдилар. Совет кишилари партиянинг ички ва ташқи сиёсатини якдиллик билан қўллаб-қувватлаётганликларини, зарбдор меҳнат билан Ватаннинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлашга қатъий қарор берганликларини изҳор қилмоқдалар.

Ишлаб чиқариш илғорлари, бригада, участка, ферма, цех, корхоналарнинг, ташкилот ва бирлашмаларнинг коллективлари В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигига тайёргарлик даврида меҳнатда ғайрат-шижоатни ривожлантира бориб, оширилган социалистик мажбуриятларни қабул қилмоқдалар, ўзларининг ижодий куч-ғайратларини оширмоқдалар. «Беш йилликка — зарбдор якун. КПССнинг XXVI съездини муносиб кутиб олайлик» деган шиор остида умумхалқ ҳаракати кенгайиб бормоқда.

Москвадаги кўп корхоналарнинг меҳнаткашлари 1980 йил топшириғини Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 63 йиллигигача бажариш, ўнинчи беш йилликни муваффақиятли тугаллаш, 1981 йилда сабот-матонат билан ишлашни таъминлаш соҳасида ташаббус кўрсатдилар. Ленинград, Украина, Белоруссия, Қозоғистон, Ўзбекистон, Урал, Сибирь, бошқа республикалар, область, район ва шаҳарлардаги илғор корхоналарнинг коллективлари ленинча зарбдор вахтани давом эттиришга, КПССнинг XXVI съездини меҳнатда юксак муваффақиятлар билан кутиб олишга, XI беш йилликда ишлаш учун яхши замин тайёрлашга қарор бердилар. Днепропетровск областининг ишчилари ва хизматчилари пландан ташқари тайёрланадиган бутун маҳсулотни моддий ва меҳнат ресурсларини тежаш ҳисобига ишлаб чиқариш мажбуриятини олдилар. Мамлакатнинг комсомол ташкилотларида ёшлар зарбдор ишларининг Бутуниттифоқ эстафетаси эълон қилинди.

Мусобақадошларнинг асосий эътибори энг кўп амалий натижаларга эришиш, КПСС XXV съездининг, Марказий Комитет 1979 йил ноябрь ва 1980 йил июнь Пленумларининг қарорларини, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг докладларида партия иқтисодий сиёсатига доир масалалар юзасидан баён этилган қоида ва хулосаларни амалга оширишга қаратилган. КПСС Марказий Комитети маъқуллаган ватанпарварлик ташаббуси янада ривожлантирилади.

Съезд олди умумхалқ мусобақасига етакчилик қилиш, совет кишиларининг меҳнат-ғайрати ва сиёсий активлигини хўжалик ва маданий қурилишнинг конкрет вазифаларини ҳал этишга сафарбар қилиш — барча партия, совет ва хўжалик органларининг, касаба союз, комсомол ташкилотларининг биринчи навбатдаги бурчидир. 1980 йил планини ва умуман ўнинчи беш йилликнинг муваффақиятли тугаллаш, XI беш йилликда халқ хўжалигини ривожлантиришнинг, мамлакатимизни иқтисодий ва социал жиҳатдан янада юксалтиришнинг мустаҳкам пойдевори бўлиб қолади.

КПСС Марказий Комитети қарор қилади:

1. Оширилган социалистик мажбуриятларни қабул қилган ва КПСС XXVI съездини муносиб кутиб олиш учун зарбдор вахтада ишлай бошлаган меҳнат коллективлари, ишлаб чиқариш илғорларининг ташаббуси маъқуллансин.

КПСС Марказий Комитети халқ хўжалигининг барча тармоқларидаги коммунистларни, комсомолларни, меҳнаткашларни мусобақа илғорларидан ўрнак олиб, партия съездини меҳнатда юксак натижалар билан нишонлашга чақиради. Бу борада ўртоқ Л. И. Брежневнинг ўнинчи беш йиллик якунловчи йили планини муваффақиятли равишда тўла ва ошириб бажариш, ишга тушириладиган объектларнинг ишлаб чиқариш қувватларини ўз вақтида фойдаланишга топшириш ва ўзлаштириш, битказилмай қолган қурилиш ва ўрнатилмаган машина-ускуналар ҳажмини камайтириш, ўн биринчи беш йилликнинг биринчи йили — 1981 йилда халқ хўжалигининг барқарор ишлаб туришини таъминлаш зарур эканлиги тўғрисидаги кўрсатмаларини асос қилиб олиш керак.

2. Иттифоқдош республикалар Компартияларининг Марказий Комитетлари, ўлка ва область партия комитетлари, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитети, партия, совет, хўжалик, касаба союз ва комсомол ташкилотлари ишчиларни, колхозчиларни, олимларни, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларни съездолди мусобақасига кенг жалб этиш соҳасидаги сиёсий, ташкилотчилик ва тарбия ишларига бошчилик қилсинлар.

Съездолди мусобақасида ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини ошириш, меҳнат унумдорлигини тез ўстириш, тежамкорликка қаттиқ риоя қилиш, меҳнат ва давлат интизомини мустаҳкамлаш учун зўр сабот-матонат билан кураш олиб бориш керак.

Социалистик мусобақа фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга бутун чоралар билан ёрдам бериши лозим. Олимлар, мутахассислар, ихтирочилар ва рационализаторларнинг бутун куч-ғайрати ишлаб чиқариш техникасини такомиллаштириш ва уни интенсивлашга доир туб проблемаларни ҳал этишга, механизациялаш ва автоматлаштиришнинг, прогрессив технология, меҳнатни илмий асосда ташкил этишнинг энг янги воситаларини ишлаб чиқиш ва жорий этишга сафарбар қилинсин.

Барча коллективларда КПССнинг XXVI съездини муносиб кутиб олиш юзасидан конкрет тадбирлар ишлаб чиқилсин ва амалга оширилсин, министрликлар ва идоралар, партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари кўмир, нефть, газ, металлургия, машинасозлик саноатини, энергетикани янада ривожлантиришни таъминлашга, халқ истеъмол қиладиган молларнинг турини кўпайтириш ва сифатини оширишга, транспорт ва капитал қурилиш ишларини яхшилашга алоҳида эътибор беришлари лозим.

Партия, совет, қишлоқ хўжалик, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, қишлоқ меҳнаткашлари ҳосилни қисқа муддатларда ва ҳеч нобуд қилмай йиғиштириб олиш, давлатга дон ва техника экинлари, чорвачилик маҳсулотларини сотиш юзасидан белгиланган планлар ва мажбуриятларни бажариш, озуқа тайёрлаш, чорва мол қишловини уюшқоқлик билан ўтказиш учун ҳамма чораларни кўришлари лозим.

3. КПСС Марказий Комитети социалистик мусобақанинг, меҳнатга коммунистик муносабат ҳаракатининг ҳар бир меҳнатчи, ҳар бир коллектив ва ҳар бир тармоқнинг юксак натижаларга эришувига, тарбиявий вазифаларни ҳал этишга кўрсатадиган таъсирини бутун чоралар билан кучайтириш зарур, деб таъкидлайди. Ижобий тажрибага эътибор билан ёндашиш, бу тажрибани актив ёйиш, хўжалик юритиш практикасидаги камчилик ва нуқсонларга танқидий назар билан қараш, бу камчилик ва нуқсонларни йўқотиш чораларини кўриш лозим.

Қабул қилинган мажбуриятларни ва муқобил планларни муваффақиятли бажариш учун зарур шарт-шароитларни вужудга келтиришга, хўжалик юритиш методларини такомиллаштиришга алоҳида эътибор берилсин. Мусобақа қатнашчиларини маънавий ва моддий рағбатлантиришнинг ҳамма формаларидан яхши фойдаланилсин.

4. Оммавий ахборот ва пропаганда воситалари съездолди социалистик мусобақасининг боришини оператив ва амалий равишда ёритсинлар, олинган мажбуриятларни муваффақиятли бажараётган меҳнат коллективлари, ишлаб чиқариш илғорларининг тажрибасини батафсил очиб бериб, оммалаштирсинлар.

ДЎСТЛИК ОРБИТАСИДА

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 26 июль. (ТАСС). Леонид Попов, Валерий Рюмин, Виктор Горбатко ва Фам Туандан иборат халқаро экипаж «Салют-6» — «Союз-36» — «Союз-37» орбитал комплексининг ичида иккинчи кун ишламоқда.

Кун тартибида Ер юзасини визуал кузатиш, спектр-15 ва МКФ-6 М аппаратларини геофизик тадқиқотлар ўтказишга тайёрлаш, медикобиологик экспериментлар ўтказиш, телевизион репортаж олиб бориш кўзда тутилган.

Белгиланган учиш программасига мувофиқ Горбатко ва Фам Туан ўртоқлар «Союз-36» кемасида Ерга қайтиб тушадилар. Шу мақсадда бугун космонавтлар «Союз-37» кемасидаги креслоларнинг шахсий ўриндиқларини кўчириб олиб, «Союз-36» кемасининг туширилувчи аппаратига ўрнатдилар. Улар учиш скафандрларини ва бошқа шахсий анжомларни ҳам олиб ўтдилар.

«Чибис» вакуум костюмидан фойдаланиб бориб қайтувчи экспедиция экипажи медицина текширувидан ўтказилди, текширув чоғида гидростатик босим таъсири тақлидига нисбатан юрак-томир системаси қандай ҳолатда бўлиши аниқланди. Бунда «Полином-2 М» кўп функционал қайд этувчи аппарат ёрдамида клиник контроль олиб борилди.

Кечқурун «Кристалл» қурилмасининг электр билан иситиш камерасида температура профилини аниқлашга доир Совет—Вьетнам қўшма имитатор экспериментини ўтказиш режалаштирилган.

Экипажнинг докладлари ва телеметрик ахборот маълумотларига кўра, «Салют-6» — «Союз-36» — «Союз-37» орбитал комплексининг ичидаги системалар ва илмий аппаратлар нормал ишлаб турибди.

Космонавтлар Попов, Рюмин, Горбатко ва Фам Туан ўзларини яхши ҳис этмоқдалар.

МУСОБАҚАДОШЛАР МАМНУН

ТЕРМИЗ. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Мусобақадош Қашқадарё области пахтакорларининг вакиллари бир неча кундан бери Сурхон водийси қишлоқ хўжалик ходимларининг 1980 йилда ўз зиммаларига олган юксак социалистик мажбуриятларини бажариш учун қандай меҳнат қилаётганликларини кўздан кечирдилар. Улар ипак пахтадан йил сайин мўл ҳосил етиштираётган Термиз, Ангор, Жарқўрғон, Шеробод, Гагарин, Ленин йўли ва Қумқўрғон районлари қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг ишларини атрофлича ва чуқур ўргандилар.

Шуни таъкидлаш кераки, юқорида айтилган районларнинг пахтакорлари ўнинчи беш йилликнинг якунловчи йилида мўл-кўл «оқ олтин» ҳосили етиштириш учун ғўза парваришида омилкорлик билан меҳнат қилмоқдалар. Бу йил ғўзанинг авжи ўтган йилдагига қараганда 12—15 кунга эрта экани, кўсак ва ҳосил тугунчалари ҳам бултургидан анча кўп эканини мусобақадошлар мамнуният билан қайд қилдилар.

Ҳамма жойда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Министрлар Советининг 1980 йил пахта ҳосилини йиғиб-териб олишга пухта ҳозирлик кўриш тўғрисидаги қарорига амалий иш билан жавоб бериш учун кураш кун сайин қизғин тус олмоқда. Ҳосил бу йил анча эрта пишишини назарда тутиб, тайёрлов пунктлари янги ҳосилни қабул қилиб олишга тахт қилиб қўйилган.

Мусобақадошлар Сурхон воҳасининг жанубий районларида бу йил ингичка толали пахтадан ҳар қачонгидан ҳам мўл ҳосил етиштирилаётганидан ғоят хурсанд эканликларини изҳор этдилар. Улар бўлган «Шеробод», Н. Муродов номли совхозларда ғўза парвариши жадал давом эттирилмоқда, йиғим-теримга пухта ҳозирлик кўрилмоқда. Шу райондаги «Шеробод» совхозининг У. Аҳмедов бошлиқ механизациялашган бригадаси аъзоларининг иши алоҳида мақтовга сазовор бўлди. Бригада ишчилари пландаги 35 центнер ўрнига ҳар гектардан 65 центнердан пахта ҳосили олишга аҳд қилганлар.

Шунингдек, мусобақадошлар ғўза парваришида жиддий камчилик ва нуқсонлар борлигини ҳам рўй-рост айтдилар. Чунончи, Шеробод районидаги кўпчилик совхозларда ғўзаларнинг ривожи турли-туман, майдонларда кўчат битмаган жойлар бор, бир қатор бригада ва бўлимларда озиқлантириш ва суғориш яхши ташкил этилмаган, чеканка кечиктирилмоқда. Ҳанузгача бегона ўтдан тозаланмаган пайкаллар ҳам учрайди.

Меҳмонлар Қумқўрғон районида ғўза чанқатиб қўйилган айрим участкаларга дуч келиб ранжидилар.

Хулоса қилиб айтганда мусобақадош қашқадарёлик пахтакорлар вакиллари ютуқлардан мамнун бўлиб, илғор тажрибаларни ўрганиш билан бир қаторда камчиликларни кўрсатибгина қолмай, уларни зудлик билан бартараф этиш юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини айтдилар.

А. ХАЛИЛОВ.

ТОШКЕНТЛИК ЧОРВАДОРЛАР ТАШАББУСИГА ҚЎШИЛИБ

ЧОРВА МАҲСУЛОТЛАРИ МЎЛ БЎЛАДИ

Беш йиллик топшириқларини ошириб бажариш юзасидан конкрет тадбирлар белгилаган Тошкент райони чорвадорларининг ташаббуси республикада кенг қўллаб-қувватланмоқда. Барча областларда колхозчилар ва совхоз ишчилари КПСС XXVI съездини ва Ўзбекистон Компартияси XX съездини муносиб кутиб олиш учун тайёргарлик кўрмоқдалар. Бу соҳадаги барча ишлардан мақсад КПСС Марказий Комитетининг 1980 йил июнь Пленуми тарихий қарорларини, ўртоқ Л. И. Брежневнинг кўрсатмаларини амалга оширишдан, совет кишиларининг фаровонлигини ўстиришга янги ҳисса қўшишдан, янги беш йилликда жамоат чорвачилигини ривожлантириш учун мустаҳкам замин яратишдан иборат.

● **ВОБКЕНТ**

Бухоро область Вобкент райони чорвадорлари гўшт, сут, тухум етиштириш юзасидан беш йиллик планни 1 сентябргача бажаришни мўлжалламоқдалар. Чорвачилик маҳсулотларининг барча турларини сотиш юзасидан беш йиллик учун қабул қилинган мажбуриятлар ҳам ана шу санагача адо этилади. Белгиланган тадбирларга мувофиқ йил охиригача планга қўшимча равишда 120 тонна гўшт, 800 тонна сут сотиш, ҳар 100 гектар шартли ҳайдаладиган ерга ҳисоблаганда гўшт етиштиришни 62 центнерга, сут етиштиришни эса 320 центнерга етказиш лозим.

Барча хўжаликларда ва фермаларда ем-хашак базасини мустаҳкамлаш районда чорвачиликни янада ривожлантиришнинг негизи бўлиб хизмат қилади. Вобкентликлар суғориладиган ҳар гектар ердан 250 центнердан беда пичани, 660 центнердан маккажўхори ва хашаки лавлаги силос массаси, 100 центнердан маккажўхори дони олишни режалаштирмоқдалар. Қиш мавсумига 60 минг тонна хашак тайёрланади, 14 минг тонна сенаж ва 23 минг тонна силос бостирилади, шунингдек, 4,4 минг тонна озуқабоп илдиз-мева ва 1600 тонна витаминли ўт талқони ғамлаб қўйилади. Ана шу озуқа запасларини яхши сақлаш ва улардан самарали фойдаланиш тадбирлари белгиланди. Барча чорвачилик бинолари олдиндан ва сифатли ремонтдан чиқарилади.

● **ХИВА**

Хоразм область Хива районининг чорвадорлари беш йилликнинг якунловчи йилида ишни тез суръатлар билан бошладилар. Йилнинг биринчи ярмида гўшт етиштириш ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 17,1 процент, сут етиштириш 13,5 процент, тухум етиштириш 21 процент кўпайди, шу билан бирга чорва маҳсулдорлиги анча ошди. Чорвачилик маҳсулотларининг барча турларини етиштириш ва сотиш юзасидан беш йиллик планлар адо этилди.

Ҳозир келгуси йил ҳисобига иш бажарилмоқда. Хивалик чорвадорлар Тошкент райони меҳнаткашларининг ташаббусини қўллаб-қувватлаб, КПСС Марказий Комитети 1980 йил июнь Пленуми қарорларига жавобан гўшт етиштириш беш йиллик планини 1 сентябргача 105 процент, сут етиштиришни 103 процент, тухум етиштиришни 119 процент бажаришни мўлжалламоқдалар. Чорвачиликда барча кўрсаткичлар юзасидан беш йиллик учун қабул қилинган социалистик мажбурият ҳам ана шу муддатгача бажарилади. Йил охиригача давлатга қўшимча равишда 53 тонна гўшт, 3100 тонна сут, 600 минг дона тухум сотиш, ҳар бир сигирдан соғиб олинадиган ўртача сут миқдорини 2500 килограммга, қорамолнинг ўртача тирик вазнини 425 килограммгача, гўшт етиштириш 1979 йилга нисбатан 28 процент, сут етиштириш 20 процент, тухум етиштириш 41 процент кўпайтирилади.

Хиваликлар ҳар 100 гектар ҳайдаладиган ер ҳисобига 56 центнер гўшт ва 340 центнер сут тайёрлайдилар. Суғориладиган ҳар гектар ердан 200 центнердан беда пичани, 600 центнердан маккажўхори ва хашаки лавлаги силосбоп массаси, 100 центнердан маккажўхори дони тайёрланади. Район меҳнаткашлари қиш мавсумига 21 минг тонна хашак жамғаришни, 8,6 минг тонна сенаж, 20 минг тонна силос, 5,2 минг тонна хашак илдиз-мева бостиришни, 1000 тонна витаминли ўт талқони ишлаб чиқаришни мўлжалламоқдалар. Бу эса ўтган йилги кўрсаткичлардан анча кўп.

(ЎзТАГ).

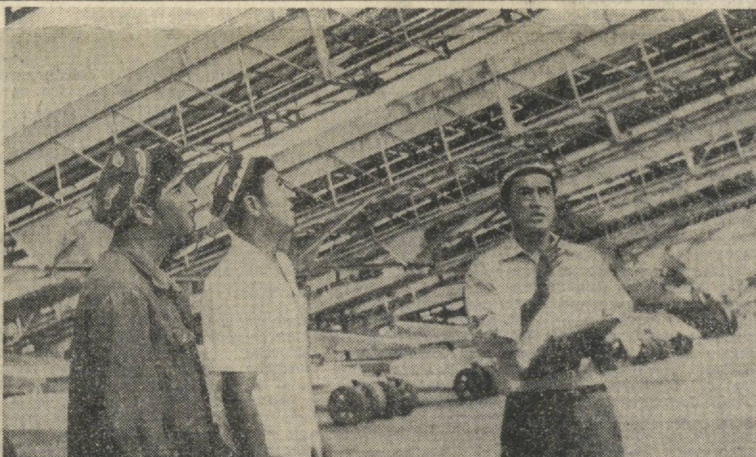

АНДИЖОН ОБЛАСТИ. Қўрғонтепа районида якунловчи йил мўл ҳосилини қабул қилишга ҳамма нарса шайланмоқда. Бу ерда 60 та транспортёр, 154 майдон тайёрлаб қўйилди. Райондаги тайёрлов пунктлари бу йил 70 минг тонна пахтани қабул қилиб олади. Суратда: (чапдан ўнгга) слесарь И. Болтабоев, электротехник Т. Маҳкамов ва халқ назорати завод группаси раисининг ўринбосари М. Эргашев ремонтдан чиқарилган транспортёрларни кўздан кечиряпти.

Ш. Алимов фотоси. (ЎзТАГ).

ДАЛА ДОНИШМАНДЛАРИ

ШУ КУННИНГ РЕПОРТАЖИ

Мамажон Лочинов ҳақида район партия комитетида илиқ, самимий гапларни айтишди:

— Соч-соқоли далада оқарган, пахтапарвар деҳқон. Ёши етмишдан ошган бўлса ҳам, қирққа кирган қирчиллама йигитларга ўхшаб ҳамиша ғайрати жўш уриб туради. Ўзи билан ҳам бир суҳбатлашиб кўринглар-а.

Қуёш олов пуркаб турибди. Бир томони Чотқол тизмаларига туташиб кетган Чуст райони пахтазорлари саратон ҳароратида кун сайин яшнамоқда.

— Пахта — қуёш фарзанди, — дейди райкомнинг биринчи секретари Эргаш Дадабоев, — бошида олов, оёғида сув бўлса бўлгани. Демак, табиат тантилик қиляпти. Ҳар туп ғўза бошига гўё қуёш қўнган деяверинг. Демак, ҳарорат етарли. Сувчи?

Райком секретари машина кабинасидан ташқарига қўлини чиқарди. Тоғ оралиғида қораси кўринган қишлоққа ишора қилди.

—Ҳув анави Ғовасой бошланиши. Районимизнинг «Коммунизм», Жданов номли, Навоий номли, Ленин номли, «Ленинград» колхозлари шу сойдан сув ичади. Деҳқонларимиз оз сув билан кўп ва мўл пахта ҳосили етиштиришга аҳд қилганлар.

Дарвоқе, суғоришнинг Чуст усули шу ерда яратилган. Калта эгат билан намлатиб экинларга тез-тез сув тараш, дарҳол чуқур культивация ўтказиш намни ерда узоқ сақлашга, ғўзанинг серҳосил бўлишини таъминлашга ёрдам беради. Кейинги кунларда район хўжаликларида сувчилар сони 1600 кишидан 2300 кишига етказилди. Кунига район бўйича 1300—1400 гектар ерга обиҳаёт таралмоқда. Экинлар ҳам беш марта қондириб суғорилди. Сувдан тежаб-тергаб фойдаланиш йўлга қўйилди. Сув ғўзанинг жони-қони экан, уни эъзозлаб ишлатиш талаб этилади.

Райондаги суғориш тармоқларининг салкам 70 проценти бетонлаштирилган. Бу билан сув тежами яхшиланади. 30 га яқин артезиан қудуқлар, барча насослар тўхтовсиз ишлаб турибди. Уларнинг ҳаммаси ҳар туп ғўзанинг маржон-маржон кўсаклар ҳосил қилишига имкон бераётир. Лоақал «Ўзбекистон» колхозидаги меҳнат ва жасоратни олиб кўрайлик. Ҳосилдорликни 46 центнерга етказиб, бултургидан 500 тонна кўп ёки давлатга салкам 4000 тонна «оқ олтин» етказиб бериш. Хўжалик миришкорларининг аҳди ана шундай. Икки марта Ленин ордени кавалери Қурбонбой Умурзоқов даласида бўлдик. Пайкал четида «КПСС XXVI съезди шарафига ҳар гектар ердан 60 центнердан пахта етиштирамиз» деган сўзлар битиб қўйилган эди.

— Бундай марди-майдон бригадалар колхозда қанча бор?

Колхоз раиси Алижон ака Жўраев жонланиб кетди:

— Хўжалигимиз 1979 йил социалистик мусобақаси якунларига кўра Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, республика касаба союзлари Совети ва Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғига сазовор бўлган эди. Бу юксак мукофот якунловчи йилда деҳқонларимизнинг бир ғайратига ўн ғайрат қўшиб юборди. Норқул Раҳмонов, Сотимбой Хаитназаров, Кимсанбой Хотамов каби дала донишмандларимиз бошчилик қилаётган бригадаларда 60 центнерчилик ҳаракати кенг қулоч ёйган. Бу рақамлар айтишга осон, холос. Деҳқонларимиз ердан, сувдан, ўғитдан, техникадан, ишчи кучидан ва илғор фан ютуқларидан самарали фойдаланиш туфайли ана шундай юксак марралар сари интилмоқдалар. Бизнинг сўзимиз билан ишимиз бир. Партиямизнинг бўлажак XXVI съездига ёруғ юз билан борамиз.

Дарҳақиқат, раиснинг гапида жон бор. Ҳозир хўжаликнинг қайси бир бригадасида бўлманг, қизғин меҳнат устидан чиқасиз. 120 сувчи икки сменада ишлаб, ғўзани фақат «шарбат»га қондирмоқда. Меҳнат Қизил Байроқ орденли Носир ота Бозоров сувчиликда тажриба мактабига намуна қилиб кўрсатилмоқда. Унинг ўнлаб шогирдлари ҳам экинни тунда суғоришга алоҳида эътибор бермоқда. Мансурбой Гулжонов, Мамадамин Абдураҳимов каби ўнлаб пешқадам сувчиларнинг номларини ҳамма ҳурмат билан тилга олмоқда. Обиҳаётга қондирилган, ўғитга тўйдирилган, чуқур культивация қилинган ғўзаларнинг ҳар тупида ҳосил бўлган шона ва гулларни санаб саноқдан адашасан киши.

Районда бундай пешқадам хўжаликлар анчагина. Улуғ Ватан уруши қатнашчиси Ғанижон ака Эргашевни «тадбиркор деҳқон» дейишади. Бу гапнинг боиси бор. У директорлик қилаётган «Коммунизм» совхози пахта етиштириш беш йиллик планини тўрт йилда бажарган. Бу йил хўжалик деҳқонлари ҳар гектар ердан 40 центнерлик марра учун курашмоқдалар. Совхознинг Меҳнат Қизил Байроқ орденли Бўронбой Калонов, Мелихон Олимова ўртоқлар бошлиқ бригадалари тошлоқ, кам сувли майдонларда ҳосилдорликни 45—50 центнерга етказиш мажбуриятини олганлар. Тош устида дур ундираётган бундай азаматларнинг номларини районда ҳамма фахр билан тилга оляпти. Энгельс номли, Жданов номли, Ленин номли колхозларнинг миришкорлари ҳам КПСС XXVI съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XX съезди шарафига олинган юксак социалистик мажбуриятни қоплайдиган даражада мўл ҳосил тўпламоқдалар. Барча ишчи кучи, техника воситалари дала ишларига сафарбар этилаётир.

...Деҳқон қалбида қуёш ҳарорати мавжланади. Чустликлар 14 минг гектардан ортиқ ерда ғўза ўстирмоқдалар. Миришкорлар бу йил она-Ватанга 50 минг тонна «оқ олтин» армуғон этишга қарор қилишган. Район пахтакорларининг мақсад, интилишлари ана шундай. Шу кеча-кундузда барча куч ва ресурслар мўл ҳосил тўплашга сафарбар этилаётганининг боиси ҳам шунда. Район далаларида 400 га яқин чопиқ трактори, 10 мингдан ортиқ ишчи кучи, ўнлаб чеканка қилиш механизмлари тўхтовсиз ишлаб турибди. Районда ялпи ҳосилнинг 70 процентини бункерлардан тўкиш мўлжаллаб қўйилган. Ана шу мақсадда колхоз ва совхозларнинг марказий ремонт устахоналарида мавжуд терим агрегатлари, кўрак юлиш ва чувиш машиналарини мавсумга тайёрлаб қўйиш қизғин тус олган. Ҳар бир механизатор ўзи меҳнат қилаётган даланинг ҳосилини кузга бориб «пўлат этак»дан йиғиштириб олишини яхши билади. Шунинг учун ҳам асосий майдонларда ғўзалар машина теримига мослаб парвариш қилинаётир.

Далама-дала юриб, юқорида тилга олинган Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Мамажон ота Лочинов қишлоғига — Навоий номли колхозга етиб келдик.

— Ота чўлга чиқиб кетганлар, — дейишди идора ходимлари.

Чуст даштлари салкам бир миллион гектарга боради. Мамажон ота яна хайрли ишга қўл урибди. Қани энди бошқа миришкор деҳқонлар ҳам адирларга ҳужум бошласа. Ана ўшанда кичик-кичик майдонлардан бепоён пахтазорлар ҳосил бўларди. Шулар кўз ўнгимиздан ўтди.

Мана, ўша адирлар — бағри кенг далалар. Кўм-кўк ғўзалар қуёш нурида тобланади. Шода-шода кўсаклар маржонга ўхшаб кишининг ҳавасини келтиради. Мамажон ота пайкал оралаб юрибди. У қадоқ қўллари билан ҳар туп ғўзанинг бошини ўз фарзандидек авайлаб силайди. Ана шу ғўзаларни арпа ўрнига экkан эди. Қўшимча ишлов, ўғит талаб қилиб турибди. «Таъбир жоиз бўлса, булар — менинг кенжа фарзандларим», — дейди отахон. Унинг кўзида донолик, тадбиркорлик шуъласи ёлқинланади. Интилиш инсонни келажак сари етаклайди. Дала донишманди Мамажон ота Лочинов она-Ватан равнақи йўлида доимо интилишда. У ўтган ярим асрлик меҳнат фаолиятида ўнлаб қолоқ участкаларда деҳқончилик қилди. Мамлакатга ҳар қачонгидан ҳам кўп ва сифатли пахта етказиб беришда актив қатнашди.

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати Мамажон ота Лочиновнинг меҳнатини юксак қадрлади. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонини берди. Мамажон ота бригадаси бу йил 60 центнердан «оқ олтин» ҳосили етиштириш мажбуриятини олган. Далаларда олиб борилаётган ишлар бу юксак мажбуриятни қоплашидан далолат бериб турибди.

Чуст деҳқонлари КПСС XXVI съезди, Ўзбекистон Компартиясининг XX съезди шарафига зарбдор вахтада туриб фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Улар ҳосил тақдири учун курашнинг ҳар дақиқасидан самарали фойдаланмоқдалар. Дала шийпонлари пахтакорнинг иккинчи уйига айлантирилган. Сувчилар, механизаторлар ва далада ишлаётган барча колхозчилар ва совхозларнинг ишчиларига қулай меҳнат шароитлари яратиб берилган. Буларнинг ҳаммаси чустликларнинг якунловчи йил мўл ҳосили учун курашдаги улкан жасоратидан далолат бериб турибди.

А. НАБИХЎЖАЕВ,
Т. НАЗИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

АБИТУРИЕНТ—80

МУҲИМ БОСҚИЧ

Катта ҳаёт бўсағасида турган кўпгина йигит-қизларни ҳаяжонга солиб, энтиктирувчи август яқинлашмоқда. Ҳадемай республикамизнинг олий ўқув юртлари ва техникумларида кириш имтиҳонлари бошланади. Шу кунларда абитуриентлар учун ажратилган ётоқхоналарда алламаҳалгача чироқ ўчмайди. Шаҳар боғларининг соя-салқин чеккалари дарс тайёрлаётган ёш-яланглар билан банд. Қабул комиссияларида иш тиғиз.

Тошкентдаги тўқимачилик ва енгил саноат институтида бу муҳим ишга катта ҳозирлик кўрилган. Шу йилнинг февраль ойидаёқ ректорат, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари йиғилишида қабул кампаниясига тайёргарлик тадбирлари ишлаб чиқилган бўлиб, бу тадбирлар изчиллик билан амалга оширилмоқда. Бу ерда стендлар ҳозирланиб, шу олий ўқув юртига кирувчилар учун махсус справочниклар чоп этилган. Институтнинг ўзида ҳамда унинг Наманган ва Марғилон филиаллари, Андижон ўқув-консультация пунктида очиқ эшиклар куни ўтказилган.

— Тасдиқланган планга мувофиқ ўқитувчиларимиз уч группага бўлиниб, Фарғона, Жиззах ва Наманган областларида бўлдилар, — дейди институт доценти, химия фанлари кандидати Ш. Меликўзиев. — Бизнинг группа Наманган, Чуст шаҳарлари ҳамда областнинг бир канча район мактабларида бўлиб, битирувчи синф ўқувчилари ўртасида математика, физика ва химиядан олимпиадалар ўтказди. Мақсад шу фанлардан қобилиятли ёшларни аниқлаш ва уларни, истак бўлса, институтимизга таклиф этиш эди. Назаримда, бу тадбир ўзини оқлади. Шу олимпиадаларда ғолиб чиқиб, институтимиз фахрий ёрлиқларини олишга сазовор бўлганларнинг аксарияти ўзимизга ҳужжат топширди.

Биз Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлигининг олий ўқув юртлари бошқармаси бошлиғи Учқун Алиевич Исамуҳамедовдан қабул кампаниясига тайёргарликнинг боришини шарҳлаб беришни, айни чоғда бу йилги қабул қоидалари хусусида сўзлаб беришни сўрадик.

— Партия ва ҳукуматимизнинг «Олий мактабни янада ривожлантириш ва мутахассислар тайёрлаш сифатини ошириш тўғрисида»ги қарори биз учун дастуриламал бўлиб қолди. Бугунги кунда республикамиз олий ўқув юртларида 190, техникумларда эса 225 ихтисос бўйича мутахассис тайёрланмоқда. Бизнинг министрлик қарамоғидаги олий ўқув юртларининг ўзига бу йил йигирма икки мингдан, шу жумладан кундузги бўлимга 13 мингдан ортиқ йигит-қиз қабул қилинади. Бу йил илк марта студентлик билетини қўлга оладиган ёшларнинг ҳар бештасидан бири тайёрлов бўлимларида таҳсил кўрганлигини зўр мамнуният билан таъкидлаш мумкин. Тошкентдаги университетда битта, политехника ва халқ хўжалиги институтларида иккитадан янги ихтисос бўйича мутахассислар тайёрланади. Республика экономикаси эҳтиёжларини ҳисобга олиб, қурилиш, иқтисод, машинасозлик ва энергетика ихтисосларига студентлар қабул қилиш кўпайтирилади.

Қабул кампаниясига ҳамма ерда пухта тараддуд кўрилди. Қабул комиссиялари ишини яхшилаш мақсадида Тошкент, Фарғона ва Самарқандда зонал семинар-кенгашлар ўтказилди. План асосида катта ташкилий ишлар олиб борилганлиги абитуриентларнинг ижтимоий состави яхшиланганлигида ҳам кўринади. Улар орасида камида икки йиллик иш стажига эга бўлган, завод-фабрика ва колхоз-совхозларда меҳнатда тобланган ёшлар кўпайди. Корхона, муассаса ва хўжаликлар йўлланмаси билан ўқишга келаётганлар сони ҳам ортиб бормоқда.

Ўтган йиллардагидек аттестатида баҳолари ўртача 4, 5 балл ва ундан юқори бўлган ёшлар дастлабки икки кириш имтиҳонида камида 9 балл олсалар, тажриба тариқасида кундузги бўлимга қабул қилинадилар. Лекин бу тажриба маълум ихтисосликларгагина қўлланилишини унутмаслик керак.

Янги қоидага мувофиқ ўрта мактабни олтин медаль ёки ўрта махсус билим юртларини имтиёзли диплом билан тугатган ёшлар истисно тариқасида танқис ихтисослар — Тошкентдаги политехника институтида олтита, темир йўл транспорти инженерлари институтида учта, Самарқанд архитектура-қурилиш институтида эса битта ихтисос бўйича ўқишга кириш имтиҳонларисиз қабул қилинадилар. Аттестатида баҳолари ўртача 4, 5 балл бўлган абитуриент худди шу ихтисослар бўйича дастлабки икки имтиҳонда 8 балл олса, кейинги имтиҳонлардан озод этилади. Борди-ю бунда баҳоларнинг бири «3» бўлиб қолса, кириш имтиҳонларини тўлиқ топширади.

Республикамиздаги бир қанча таянч олий ўқув юртларида кириш имтиҳонларини муваффақиятли топширган мингга яқин йигит-қиз мамлакатимиз марказий шаҳарларида ўқиш учун йўлланма олади. Ўзаро келишувга мувофиқ, улар РСФСР, Украина ва Белоруссиядаги олий ўқув юртларига конкурсиз қабул қилинадилар. Худди шу йўсинда Озарбайжон, Қирғизистон, Қозоғистон, Тожикистон ва Украинадан 300 нафардан ортиқ йигит-қиз республикамизга келиб ўқийди.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

ТАШАББУСГА ҚЎШИЛИБ

«Партиямиз XXVI съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XX съезди шарафига ҳар гектар ердан 65 центнердан «оқ олтин» оламиз» — Боғот районн «Коммуна» колхозидаги С. Қодиров бошлиқ бригаданинг шиори ана шундай. Деҳқонлар пахтазорларда кечаю кундуз зўр ғайрат кўрсатиб ишламоқдалар. Улар ёз кунларининг ғанимат дақиқаларидан унумли фойдаланиб, ҳосилга-ҳосил қўшмоқдалар. Сувчилар омилкорлик билан иш юритишяпти. Ғўзаларни кўриб кўзингиз қувонади. Улар меҳр билан парвариш қилиняпти.

Хўжалик аъзолари Ромитан район меҳнаткашларининг ташаббусини қўллаб-қувватладилар. Ҳосилнинг 95 процентини машинада териб олиб ҳосилдорликни ўтган йилга нисбатан 2 центнерга ошириш мўлжалланмоқда. Ҳозир барча терим воситалари ремонтдан чиқарилиб мавсумга шай қилиб қўйилган.

ЧЕКАНКА ТУГАЛЛАНДИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Тошкент область партия комитетининг 1980 йилги пахта ҳосилини териб олиш, тайёрлашни уюштириш ва унинг сифатини ошириш тадбирлари тўғрисида қарор қабул қилди. Область пахтакорлари ғўзанинг ривожини тезлатиш, эрта пишадиган мўл ҳосил тўплаш соҳасида катта ишлар олиб бораётганликлари айниқса диққатга сазовордир. Тайёрлаш пунктлари ва пахта заводлари, бутун техника мавсумга шай қилиб қўйиляпти.

Ғалаба райони пахтакорлари 15 минг гектардан ортиқ пахтазорнинг ҳаммасида ғўзаларни чеканка қилиб бўлдилар. 162 та машинадан ғоят унумли фойдаланилганлиги туфайли ана шундай юксак натижага эришилди.

Тошкент областидаги илғор хўжаликларининг «оқ олтин» миришкорлари ҳам ғўза чеканкасини тамомладилар.

МЎЛ ОЗУҚА ЖАМҒАРИЛДИ

«Қизил Октябрь» колхози (Қумқўрғон райони)нинг Х. Ашуров бошлиқ комсомол ёшлар бригадаси катта зафар қучди. Улар Сурхондарёда биринчи бўлиб маккажўхори ўримини тугалладилар. 64 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 101 центнердан дон ва 500 центнердан кўкпоя йиғиштириб олинди. Бу йил бошида қабул қилинган социалистик мажбуриятдан анча кўпдир.

Ғолиб комсомол-ёшлар такрорий экилган майдонлардан чорва учун силосбоп озуқа эмас, балки дон олишни ҳам мўлжалламоқдалар.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Ўзбекистон ССР умумий овқатланиш системасида кўп йил бенуқсон ишлаганлиги учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ишлар мудирлигининг ходими ўртоқ Зинаида Яковлевна **Рубанга Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган савдо ходими** фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республикада қўшиқ санъатини ривожлантиришдаги хизматлари учун Бердақ номли Қорақалпоғистон давлат филармониясининг солисти ўртоқ Тамара Ғаниевна **Дошумовага Ўзбекистон ССР халқ артисти** фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республикада медицина фанини ривожлантириш ва кадрлар тайёрлаш соҳасидаги хизматлари учун Тошкент врачлар малакасини ошириш институти эндокринология кафедрасининг мудири ўртоқ Эркин **Қаюмовга Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби** фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республикада архитектура ва шаҳар қурилишини ривожлантириш соҳасидаги хизматлари учун Бухоро область ижроия комитети қурилиш ва архитектура ишлари бўлимининг бошлиғи ўртоқ Насим Ҳакимович **Шариповга Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган архитектор** фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми пахта тозалаш саноати системасида ишлаб чиқариш топшириқларини бажариш, техника тараққиёти ва меҳнатнинг илғор усулларини ишлаб чиқаришга жорий этиш соҳасида эришган муваффақиятлари, бенуқсон ва кўп йил ишлаганлиги учун «Заготхлопкопром» Хоразм саноат бирлашмасига қарашли Хазорасп пахта тозалаш заводининг директори ўртоқ Тоҳир **Жуманиёзовга Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган инженер** фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми прокуратура органларида кўп йил самарали ишлаганлиги ва социалистик қонунчиликни мустаҳкамлаш соҳасидаги хизматлари учун Фарғона область Бувайда район прокурори ўртоқ Муборакой **Каримовага Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган юрист** фахрий унвони берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ўнинчи беш йилликда план ва социалистик мажбуриятларни бажаришда юқори кўрсаткичларга эришганлиги, ижтимоий ҳаётда актив қатнашганлиги учун ва Савдо ходимлари куни муносабати билан Марғилон шаҳар пишчеторгининг катта сотувчиси ўртоқ Мўмин Абдуллаевич **Абдуллаевга Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган савдо ходими** фахрий унвони берди.

ФАН-ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

БОҒБОНЛАР КЎМАКЧИСИ

Ўрта Осиё ўрмон хўжалиги илмий-текшириш институтида тоғ этаклари ҳамда тошлоқ қияликларда ихота дарахтзорлари барпо этишда ишлатиш учун махсус сеялка — ШСГ-1 яратилди. Бу мураккаб сеялка турли мақсадларда — сув эрозиясига қарши курашда, тупроқ қазишда, кўчат ўтказиш учун чуқурчалар кавлашда, қия жойлардаги экинзорларда эгат олиш ҳамда бодом, хандон писта, ерёнғоқ ва арча кўчатлари ўтказишда фойдаланилади.

Авторлик гувоҳномаси билан тақдирланган бу сеялка меҳнат унумдорлигини 10—15 марта ошириш имконини беради. Биргина шундай қурилмани ишлатишдан келадиган иқтисодий самара йилига тўққиз минг сўмни ташкил этади.

АРМАТУРА ХОСИЯТИ

Яхлит темир-бетон конструкцияларни бунёд этишда махсус устахоналар ёки қурилиш ташкилотларининг базаларида тайёрланган йирик арматура синчларини қўлланиш мумкин экан. Бу янгилик туфайли бетонлаштириш учун кетадиган вақт 25—30 процент, блоклардаги монтаж ишлари эса 2—3 марта қисқаради, талайгина металл тежалади.

«Оргтехстрой» институтида улкан арматура синчлари лойиҳаси яратилди. Бундай синчларни сим тўр қолиплар билан бирга ишлатиш қурилиш ишларини тезлаштириш ва йилига 19,2 минг сўм иқтисодий самара олиш имконини беради.

(УзНИИНТИ материаллари асосида).

БАЙРАМ ШАРАФИГА

Савдо ходимлари кунига бағишланган тантанали мажлисда тармоқ меҳнаткашлари иш самарадорлиги ва сифатини ошириш учун қандай курашаётганликлари ҳақида гапирилди. Мажлис 25 июль куни Москвада бўлиб ўтди.

СССР Савдо министри А. И. Струев доклад қилди.

Тантанали мажлис қатнашчилари тармоқ ходимлари шу йил ва беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажариш учун бутун кучларини сафарбар этадилар, деб ишонтирдилар. (ТАСС).

БУГУН—СССР ҲАРБИЙ-ДЕНГИЗ ФЛОТИ КУНИ

СССР Ҳарбий-Денгиз Флоти қўшинлари «Потёмкин» броненосеци қаҳрамонларининг жасоратини, «Аврора» крейсерининг янги замондан дарак берувчи йўлини фахр билан эслайдилар. Эндиликда уларнинг қўлида замонавий техника билан жиҳозланган, узоқ масофаларга сафар қиладиган кемалар бор. Кема экипажлари, денгиз учувчилари ва пиёда қўшинлари, соҳиллардаги қисм денгизчилари топширилган вазифаларни муваффақиятли уддаламоқдалар.

Икки марта Қизил Байроқ орденли Болтиқ денгизи флотчилари ўз байрамларини муносиб кутиб олмоқдалар. Суратда: жанговар машқларда ва ўқишда намуна кўрсатаётган бир гуруҳ илғор денгизчилар. О. Пороховников фотоси. (ТАСС).

ҲАРБИЙ ДЕНГИЗЧИЛАР ШАРАФИГА

25 июлда Совет Армияси Марказий уйида пойтахт гарнизони жангчилари ва Москва меҳнаткашлари вакилларининг Ҳарбий-Денгиз Флоти кунига бағишланган тантанали йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилишда КПСС Марказий Комитетининг бўлим мудири Н. М. Пегов, СССР мудофаа министрининг биринчи ўринбосари Совет Иттифоқи Маршали Н. В. Огарков, СССР мудофаа министрининг ўринбосарлари, Ҳарбий-Денгиз Флотининг ветеранлари, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг вакиллари ҳозир бўлдилар.

Кемасозлик саноати министри М. В. Егоров ва СССР мудофаа министрининг ўринбосари — Совет Иттифоқи Ҳарбий-Денгиз Флотининг бош қўмондони С. Г. Горшков йиғилишда нутқ сўзладилар.

Йиғилиш қатнашчилари КПСС Марказий Комитетига, ўртоқ Л. И. Брежневга баланд руҳ билан мактуб қабул қилдилар. (ТАСС).

ПЛАНЕТАМИЗДА

ХАЛҚАРО ОБЗОР

СОВЕТ ТАКЛИФЛАРИ АСОСИДА

БМТ Бош Ассамблеясининг анъанага кўра сентябрда очиладиган XXXV сессиясининг БМТ секретариати эълон қилган дастлабки кун тартиби жаҳон жамоатчилиги эътиборини жалб қилмоқда. Бўлажак сессиянинг кун тартиби СССР ва бошқа социалистик мамлакатлар илгари сурган таклифлар асосида тузилган бўлиб унга қизиқиш кучайганлиги тасодифий эмас. Жумладан, кун тартибига халқаро муносабатларда куч ишлатмаслик тўғрисида жаҳон шартномаси тузиш ҳақидаги масала киритилган. Совет Иттифоқи ишлаб чиққан ана шу шартноманинг лойиҳаси ҳозирдаёқ БМТда кўриб чиқилмоқда. Қуролланиш пойгасини чеклаш, тинчлик ва халқаро ҳамкорликни мустаҳкамлаш, планетада — Яқин Шарқда, — Африка жанубида, Кипрда кескинлик манбаларини тугатиш вазифалари билан боғлиқ бошқа муҳим проблемалар ҳам кун тартибига киритилган.

Бош Ассамблея СССР ва бошқа социалистик давлатларнинг ташаббусига биноан оммавий қирғин қуролларининг янги турларини ва янги системаларини вужудга келтиришни тақиқлаш, ядро қуроли синовларини ёппасига ва батамом тақиқлаш тўғрисида шартнома тузиш каби масалаларни муҳокама қилиши керак.

БМТ Бош Ассамблеясининг XXXV сессияси 80-йилларни қуролсизланишнинг иккинчи ўн йиллиги деб эълон қилади, шу муносабат билан кескинлик юмшатилишини мустаҳкамлаш, ва уруш хавфини бартараф этиш борасидаги тадбирларнинг кенг программасини батафсил кўриб чиқади. Инсоният учун ғоят муҳим бўлган мана шу проблемаларга шу қадар катта эътибор берилишида даставвал Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатларнинг хизмати бор, улар бир қанча амалий таклифларни илгари сурдилар, қуролланиш пойгаси тўхтатилишига ва қуролсизланишга эришиш учун сабот билан ҳаракат қилмоқдалар. Варшава шартномасида қатнашувчи давлатларнинг яқинда қабул қилинган декларациясида ва СССР ташқи ишлар министри А. А. Громиконинг қуролсизланиш иккинчи ўн йиллиги вазифалари хусусида БМТ Бош секретарига йўллаган мактубида ана шу таклифлар баён этилган эди.

Совет Иттифоқининг таклифлари Совет давлати актив тинчликсевар ташқи сиёсатининг мантиқий давомидир. Қуролсизланиш учун кураш — Совет давлатининг принципиал йўлидир. Совет республикасининг дастлабки давлат акти сулҳ тўғрисидаги декрет бўлганлигини эслатиб ўтиш кифоя. Совет мамлакати 1922 йил Генуя конференциясида қурол-яроғларни ялпи қисқартириш программасини тақдим этиб, жаҳондаги барча давлатлар ўртасида биринчи бўлиб ёппасига ва батамом қуролсизланишга эришиш юзасидан амалий таклифлар киритди.

Жаҳон жамоатчилиги кескинликни юмшатиш ва қуролсизланишга доир актуал проблемаларни муҳокама этиши Америка ҳозирги маъмуриятини «совуқ урушни» яна бошлашга, давлатлар ўртасида хатарли муҳолифликка қаратилган авантюристик ташқи сиёсий йўли муносабати билан ҳозир алоҳида муҳим аҳамиятга эгадир. Жаҳон халқлари ядро фалокатини келтириб чиқариши мумкин бўлган урушни истамайдилар, улар тинчлик ва ҳамкорликка интилмоқдалар. Жаҳон халқлари БМТ Бош Ассамблеясининг XXXV сессиясида буни яна бир бор таъкидлайдилар.

РЕАКЦИЯГА ЖИЛОВНИ БЕРИБ

Вашингтондаги Капитолия тепалиги шу кунларда одатдан ташқари гавжум. Вашингтон обзорчиларининг сўзларига кўра, АҚШнинг бу ерга жойлашган конгресси «тўзғитилган ари уясидек» ғувиллаб турибди. Ҳали қонун чиқарувчиларнинг ишлари талайгина, аммо ана шу ишларни бажариш учун вақт оз қолди — конгресснинг бу йилги сессияси 4 октябрда тугайди. 4 ноябрда эса АҚШда сайлов ўтказилиб, унда вакиллар палатаси составининг ҳаммаси ва сенат составининг учдан бир қисми қайтадан сайланади.

Хуллас, конгресснинг иши охирлаб қолди, шунинг учун баъзи бир якунларни чиқариш мумкин.

1978 йилнинг ноябрида бўлиб ўтган сайловда конгрессга сайланган ҳозирги состав, Америкада чиқадиган мўътабар «Ю. С. Ньюс энд уорлд рипорт» журналининг эътироф этиб ёзишича, «Америка тарихидаги энг консерватив» состав деса бўлади. Унинг ҳамма иши Ж. Картер маъмуриятининг милитаристик муддаоларига, даставвал унинг чет эллардаги гегемончилик даъволарига эрк бериб қўйиш, монополияларга гумашталик қилиш ҳамда америкаликларнинг ҳаётий ҳуқуқлари ва манфаатларига ҳужумни тобора кучайтириш белгиси остида ўтмоқда.

Конгрессдаги реакцион тенденциялар 1981 молия йилидаги федерал бюджет лойиҳасини кўриб чиқиш вақтида айниқса яққол намоён бўлди. Энди ана шу лойиҳани тасдиқлаш керак бўлади. Қонун чиқарувчилар бўлажак ҳарбий харажатларни ақл бовар қилмайдиган даражада — 171,5 миллиард миқдорида белгилаб, ҳарбий саноат комплексининг жуда берилган хизматкорлари эканликларини кўрсатдилар. Бунда қурол-яроғларнинг янги системаларини ишлаб чиқаришга мислсиз катта — 51,9 миллиард доллар маблағ ажратилди, «тез ҳаракат қилувчи кучлар» деб аталмиш интервенциячи кучларни пул билан таъминламоқ учун юз миллионлаб доллар маблағ ажратилмоқда.

Айни вақтда қонун чиқарувчилар америкаликларнинг кечиктириб бўлмайдиган социал эҳтиёжлари учун маблағларни талайгина миқдорда камайтирдилар. Улар ички ривожланиш программасига бериладиган маблағни 7 миллиард доллар қисқартирдилар. Сенат «ишсизликни тугатиш» деб оғизда ваъзхонлик қилгани ҳолда, қўшимча иш жойларини вужудга келтириш учун 2 миллиард доллар маблағ ажратиб беришдан бош тортди. Ваҳолонки, бу тадбир ишсизликнинг ўсиш суръатларини лоақал бир оз бўлса-да, сусайтириши мумкин эди. Ишсизлик даражаси шу йилнинг охирига бориб 8,5 процентга етиши кутилмоқда, АҚШдаги «ортиқча кишилар» армияси қарийб 9 миллион нафарни ташкил этади.

Конгресс Оқ уйнинг советларга қарши авж олдирган шиддатли кампаниясига ҳам қўшилди, бу кампаниядан кузатилган мақсад — маъмуриятнинг мамлакатнинг ҳарбийлаштириш йўлини оқлашдан иборатдир. Маълумки, ҳар иккала мамлакат халқларининг ва бутун инсониятнинг манфаатларига мос келувчи Совет-Америка СҚЧ-2 шартномасини сенат шу пайтгача ратификация қилгани йўқ.

Шу боисдан американикларнинг кўпчилиги ўз конгрессига ишонмаётганлиги тасодифий эмас. Буни жамоатчилик фикрини билиш мақсадида ўтказилган сўнгги савол-жавоблар кўрсатди.

В. МАЛИШЕВ,
В. БАЙДАШИН.
(ТАСС).

ВСР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИНИНГ БАЁНОТИ

ХАНОЙ, (ТАСС). Бу ерда Вьетнам Социалистик Республикаси ташқи ишлар министрлигининг баёноти тарқатилди. Баёнотда Хитой ташқи ишлар министрлигининг вакили 21 июлда Вьетнамнинг жанубидаги саёз соҳилда нефть ва газни геологик разведка қилиш ва қазиб чиқариш борасидаги Совет-Вьетнам ҳамкорлиги хусусида қилган даъволари ҳақиқатга тамомила хилоф даъволар сифатида рад этилади. Хитой ташқи ишлар министрлигининг вакили, деб таъкидлаб ўтилади ҳужжатда, Хитойнинг денгиз районларига ва саёз соҳилига сурбетларча даъво қилаётганлиги тўғрисида сафсатабозлик қилди. Бундай даъволар ВСРнинг ички ишларига ва Совет-Вьетнам муносабатларига қўпол равишда аралашишдан бошқа бир нарса эмас.

ҚУРОЛ ЕТКАЗИБ БЕРМОҚДАЛАР

ДЕҲЛИ, (ТАСС). Ҳиндистон Коммунистик партиясининг органи «Жан юг» газетаси ёзади: Ҳиндистоннинг демократик жамоатчилиги халқаро реакциянинг Афғонистонга қарши қилаётган қўпорувчилик ҳаракатларини, Вашингтон, Пекин ва Исломободнинг АДРдаги аҳволни издан чиқариш ва Жанубий-Ғарбий Осиёда таркиб топган вазиятни сиёсий жиҳатдан тартибга солишни барбод этишга қаратилган кирдикорларини кескин қораламоқда. Америка ва Хитойнинг махсус маҳкамалари АДР ички ишларига қуролли аралашишнинг ҳақиқий ташкилотчиларидир.

Маълумки, Хитой, шунингдек Қўшма Штатлар ва Миср Афғонистон революциясининг Покистон территориясида бошпана топган душманларига тобора кўп қурол-яроғ етказиб бермоқдалар. Жумладан, июль ойининг охирида Хитой қурол-яроғларининг янги йирик туркуми, шу жумладан автоматлар, гранометлар, бир неча минг тонна портловчи модда самолётда етказиб берилажаги тўғрисида маълумотлар бор.

Америка-Хитой инструкторлари, шунингдек Покистон қуролли кучларининг офицерлари босмачи қисмларига таълим бериш ишларига раҳбарлик қилмоқдалар.

АДРдаги воқеалар муносабати билан Вашингтон ва Пекин Советларга қарши кампанияни авж олдирмоқда, улар халқаро нормаларга мувофиқ, ташқи агрессияни даф қилишда Совет Иттифоқининг Афғонистонга бераётган ёрдами тўғрисида шовқин-сурон кўтармоқдалар. Аммо ана шу ғаразли ва туҳмат кампанияси илҳомчилари ниятларининг моҳияти аёндир. Улар АДРда чекланган миқдордаги совет ҳарбий қисмлари турганлиги теварагида сурбетларча бўҳтон тарқатиб, АҚШ ва Хитой ҳукмрон доираларининг янги мустамлакачилик, феодал ва империализм зулмига қарши халқлар томонидан олиб борилаётган миллий озодлик курашини бостириш йўлидаги уринишлари Осиёда тинчлик ва барқарорликка жуда катта хавф туғдираётганлигини ниқобламоқчи бўладилар, деб уқтириб ўтади «Жан юг» газетаси мақоланинг охирида.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

◆ ВАШИНГТОН. АҚШ олий суди федерал маъмурларнинг талабини қондириб, Марказий разведка бошқармасининг собиқ ходими, журналист, АҚШ граждани Филип Эйжининг америка паспортини тиклашдан воз кечди. Ф. Эйжи Марказий разведка бошқармаси жосуслик маҳкамасининг разил иш методларини фош қилиши билан ном чиқарган эди.

◆ БОГОТА. Каука департаментидаги колумбиялик ҳиндилардан бир ярим минг киши помешчикларнинг ерларини ишғол қилди. Помешчиклар қонунга хилоф равишда уларнинг ота-боболарини шу ерлардан ҳайдаб юборган эди. Ҳиндиларнинг бир неча ҳафта олдин ўтказган конгресси ерларни мамлакатнинг туб жой аҳолисига қайтариб бериш йўлида кураш олиб боришга қарор қилди. Ҳиндилар билан полиция ўртасида тўқнашувлар бўлди. Бу тўқнашувлар натижасида бир неча киши жароҳатланди. (ТАСС).

СПОРТДАГИ ТАРИХИЙ ВОҚЕА

ЖАҲОН ЖАМОАТЧИЛИГИ XXII ОЛИМПИАДА ЎЙИНЛАРИНИНГ БОРИШИНИ ЗЎР ҚИЗИҚИШ БИЛАН КУЗАТИБ ТУРИБДИ

Москва Олимпиадасидаги спорт мусобақалари бекамукўст давом этмоқда, деб ёзади Чехословакиянинг **«Руде право»** газетаси. Телевидение шарофати билан бутун дунёдаги юз миллионлаб кишилар спорт соҳасидаги буюк ютуқларнинг, дўстона меҳмондўстлик муҳитининг, Олимпиада ташкилотчилари ёшлик ва спортнинг мана шу ғоят улуғвор байрами тўғрисидаги жуда катта ғамхўрликларининг гувоҳи бўлдилар.

Москва Олимпиадасининг ҳар бир мусобақасида, деб уқтиради Венгрияда чиқадиган **«Непшпорт»** газетаси, Олимпиада ҳаракатининг ўгитларидан бири бўлмиш дўстлик тантана қилмоқда.

Таниқли спорт обзорчилари Олимпиаданинг юксак даражада эканлигини эътироф этмоқдалар, мусобақаларнинг дастлабки тўрт куни ичида 17 жаҳон рекорди ва 27 Олимпиада рекорди янгиланганлигида бу нарса ўз ифодасини топди. Шу муносабат билан Ғарбий Германияда чиқадиган «Зюддойче цайтунг» газетаси «Москва Олимпиадасида юксак натижалар қўлга киритилганлигини» эътироф қилади.

Мексиканинг **«Диа»** газетаси «Янги жаҳон рекордлари ёмғирдек ёғилмоқда» сарлавҳаси остида Олимпиада-80 даги мусобақаларни таърифлайди. Газета совет спортчиси В. Сальниковнинг «ақл бовар қилмайдиган сузишини» алоҳида қайд этади. Американинг **«Вашингтон пост»** газетаси ленинградлик сузувчи 1.500 метр масофани 15 минутдан тезроқ сузиб ўта олган «жаҳондаги биринчи киши бўлди» деб таъкидлайди. Австриянинг АПА агентлиги В. Сальниковни «куннинг қаҳрамони» деб атайди. У жаҳоннинг янги жуда зўр рекордини ўрнатибгина қолмай, шу билан бирга сузиш тарихида янги саҳифа ҳам очди, деб уқтиради агентлик.

Матбуот хабарларига кўра, Ғарб матбуоти баъзи бир органларнинг Олимпиаданинг боришини бузиб кўрсатиш йўлидаги уринишлари жамоатчиликнинг қатъий норозиликларига сабаб бўлмоқда. Журналист Э. Тракслер Ғарбий Германия радиоси орқали сўзга чиқиб, бундай деди: «Олимпиадага турист сифатида борган танишларим менга гапириб берган нарсаларни газеталаримиз Олимпиада тўғрисида ёзаётган нарсалар билан таққослаб кўрилса, гўё бизнинг мухбирларимиз спорт мусобақаларига мутлақо алоқаси бўлмаган тадбирлар билан қизиқяптилар, деган таассурот вужудга келади. Афтидан, улар бундай сиёсий ғаразли ахборотни Олимпиада манбаларидан эмас, балки бошқа бир қандайдир манбалардан олаётган бўлсалар керак».

Лондонда чиқадиган «Таймс» газетаси гувоҳлик бериб ёзади: кўпчиликнинг фикрига кўра «бир қанча газеталар ўз мухбирларига Москвани ёмон қилиб кўрсатиш мақсадида фақат салбий ва бузиб кўрсатадиган фактларнигина қидириб топишга йўл-йўриқ берган».

Пекин Картер маъмуриятига маъқул тушадиган тарзда ҳаракат қилиб, Москва Олимпиадаси кунларида Хитойнинг оммавий ахборот воситаларини империалистик пропагандага жўр бўлаётган шерик қилиб қўймоқда. Хитой газеталари Москва Олимпиада ўйинлари тўғрисида ўзларига хос антисовет руҳида хабар қилмоқда.

«Жэньминь жибао» газетаси шарҳчисининг ёзганлари ана шундай «ахборот» намунаси бўла олади. Ана шу шарҳчи Олимпиада «чок-чокидан сўкилиб, тушкунликка учрамоқда ва одамлар жуда сийраклашиб қолди» деб ишонтирмоқчи бўлади.

Ғарб матбуоти баъзи бир органларининг бўлмағур материалларини Хитой матбуоти бажонидил кўчириб босмоқда ва ҳатто Филадельфияда ўтказилган ва «халқаро мусобақалар» деб аталган мусобақаларни Олимпиада ўйинларининг «ўрнини босадиган қандайдир катта мусобақалар деб кўрсатишга ҳаракат қилмоқда. Ваҳолонки, Филадельфиядаги спорт натижалари шу қадар ўртача бўлдики, «Жэньминь жибао» газетхонларга хитойлик спортчилар «Филадельфия стадионининг тўртта рекордини» ўрнатганлиги тўғрисидагина хабар қила олди.

Олимпиада ғанимларининг уйдирмаларига спортчиларнинг ўзлари зарба бермоқдалар. Хотин-қизлар камондан отиш мусобақаларининг қатнашчиси Л. Чан (Швейцария) «Бунд» газетасининг мухбири билан суҳбатда спортчиларнинг мусобақалари, дам олиши ва машқ қилишлари бенуқсон ташкил этилганлигидан қойил бўлганлигини изҳор этди. «Бизга Москвада яхши», — деди у.

Олимпиадада ҳукм сураётган қизғин ва самимий вазият, деб ёзади Ливанда чиқадиган «Ан-Нидо» газетаси, спорт кураши қатнашчиларини бир-бирига яқинлаштиради, тренерлар, спортчилар ҳамда ишқибозлар ўртасида дўстлик ва биродарликни мустаҳкамлашга ёрдам беради. (ТАСС).

АБУ АЛИ ИБН СИНО ТУҒИЛГАН КУННИНГ 1000 ЙИЛЛИГИГА

Ҳаким ва Ажал

Абдулла ОРИПОВ,
Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати

ДОСТОН

Яқинда таниқли шоир, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати Абдулла Орипов Ибн Сино ҳақида «Ҳаким ва Ажал» достонини ёзди. Шоир достонда бу жасур инсон ва улуғ олим ҳаётининг моҳиятини очишга интилади. Бу йўлда шоир Сино билан боғлиқ муҳим фактлар, ибратли ривоятлардан фойдаланган. Айни вақтда эзгулик ва ёвузлик, тараққиёт ва жаҳолат ўртасидаги муттасил кураш «Ҳаким ва Ажал» достонининг негизини ташкил этади.

I.

Жуда қадим замонларда;
Минг йилча бурун,
Бухоронинг шундоққина Афшонасида —
Яшар эди ғоят закий битта ўспирин,
Тенгдошларин қаторида ҳали расида.

Чорва билан машғул эди ота-онаси,
Тирикликдан камтаргина ком олган эди.
Лекин шундоқ оиланинг ўша боласи —
Ёш бошидан Ҳаким деган ном олган эди.

Бир нарсада танти эрур доим табиат,
Идрок берса қарамагай усти-бошингга.
Неча-неча саройлардан ҳатлаб ўтган бахт,
Ногаҳоний Ҳумой бўлиб келар қошингга.

Ҳакимда ҳам турфа хислат эди мужассам,
Хусусан, у табибликда пур ҳунар эди.
Ҳар бир гиёҳ кўзларига гўёки малҳам,
Малҳам эса гиёҳ бўлиб кўринар эди.

Болаликнинг беғамлиги ўтди кўп шитоб,
Жуда эрта ниш кўрсатди унда тафаккур.
Эрмак бўлди бобосидан қолган тиб китоб,
Табиатдай баравж ўсди, табиатдай ҳур.

Баҳор келса Ўрта чўлнинг далаларида,
Чўлиқларнинг даврасида куни ўтарди.
Гиёҳ териб гоҳо ўрим паллаларида
Хўпчиларнинг¹ усулида байтлар битарди.

Ҳаким деган номи унинг тарқалиб бот-бот,
Не ҳайратки, ҳар учраган топди кушойиш.
Келар бўлди унга энди атроф тумонот,
Ҳар беморда унга истак, ҳар соғда хоҳиш.

Бандасига берай деса берар экан, деб
Оддийгина хулосасин чиқарди эл-юрт.
Донғи унинг Афшонага бўлган эди зеб,
Кунба-кундан ортар эди бу шон беҳудуд.

Унг билан туш, вужуд ва руҳ, тафаккур, борлиқ —
Унинг зеҳну идрокида эди ҳукмрон.
Бу дунёда инсон билан не бўлса боғлиқ, —
Чулғар эди хаёлини мўъжизасимон.

Ҳали сукут сақлар эди ва лекин тақдир,
Ўрни ҳам бўш истиқболнинг қароргоҳида.
Чорлар эди, ундар эди уни қайгадир,
Қишлоғининг чангли йўли гоҳи-гоҳида.

II.

Хабар келди Бухоронинг аркидан бир тонг,
Ёш Малика хасталаниб ётармиш ҳолсиз.
Қолмабди ҳеч қаратмаган табиб, дуохон,
Малика-чи ҳануз ҳорғин, ҳануз мажолсиз.

Одам иси ёқмас эмиш, тунд ва бадқовоқ,
Фақат китоб варақлармиш қараб дарчадан.
На яхши-ю, ёмон гапга солмасмиш қулоқ,
Юз ўгирмиш куппа-кундуз барча-барчадан.

Бундай ҳолдан Амир ғоят ташвишда эмиш,
Эзилармиш қизгинанинг ҳолига қараб.
Хуллас, чопар буйруқ билан Амирдан келмиш,
Отланиши керак эмиш Ҳаким арк тараф.

Ўша куни келтирдилар Ҳакимни у ён,
Баланд-баланд минорлардан бордилар ўтиб.
Улкан аркка етишганда бир йигит шоён —
Ичкарига бошлаб кетди, илтифот этиб.

— Мен, Мирзоман, — деди йигит, — вазирдир отам,
Маликага талабгорман, тўй қилмоққа шай.
Лекин бу қиз эркак зотин хушламас ҳеч ҳам
Кўмак учун чақиртирдик биз сени атай.

Боз устига беморман деб, уйдан чиқмас ул,
Ўжар қизни юмшатасан, бошқа гап бекор.
Қанақанги ҳунаринг бор — қўллагил буткул,
Эзиб ичкн бергил, майли, ёзиб бер тумор...

Аввалига гангиб қолди бу гапдан Ҳаким,
Эл ичида гарчи бисёр юриши эди.
Неча-неча хасталикни даф этиб, балким,
Бундақасин биринчи бор кўриши эди.

У илк марта аянч билан боқди ўзига,
Аянч эди қаршисида арк ҳам баякбор.
Қаради-ю Мирзонинг у ҳиссиз кўзига,
Юриб кетди илгарига дадил, шиддаткор.

— Кўрсатингиз менга, — деди, — ўша беморни,
Мармар саҳну зиналардан ошиб ўтдилар.
Айланишиб жуда юксак нақшин виқорни,
Зийнатланган бир эшикка бориб етдилар.

— Мана, — деди Мирзо ўйчан, — Малика шунда,
Ошёнадан кўринарди равоқлар олий.
Ҳаким руҳсиз сухан қилди: — Кутгайсиз бунда,
Қоида шул, иккимизни қолдиринг холи.

III.

Одам пойдан бунёд бўлган дейишган қадим,
Хоки туроб бўлажак у ўлгандан сўнг ҳам.
Шак келтирди илк мартаба бу гапга Ҳаким,
Инсон билан талашарди бу уйда ҳашам.

Токчаларда ялтирарди жавоҳир, биллур,
Шамдонларнинг қуббалари кескир чарақлаб.
Ҳарир парда орқасида гўё ғужум нур —
Ёш Малика ўлтирарди китоб варақлаб.

Қаршисида мўъжизани кўргандай тугал,
Ҳаким бир зум туриб қолди ҳиссиз ва совуқ.
Қиз эмас бу, пари эди ғоят мукаммал,
У шаҳд билан дарпардага ёндошди ёвуқ.

Китобидан бош кўтарди Малика ногоҳ,
Шиквали бир қараш қилди: — Табибми сен ҳам!!
Во ажабо, қаёқда бор бундайин нигоҳ,
Маликанинг кўзларида чарақларди ғам!

Бамисоли ғор оғзида ўсган бир сунбул,
Соя ҳидин уфурарди бу гўзал вужуд.
Хонанишин эди бу қиз, ўй билан машғул,
У ҳаётдан бекинганди, ёлғиз ва маҳдуд.

— Маъзур тутинг, — деди Ҳаким, сўз бошлаб секин,
— Ба фармони олий келдим мен ушбу ерга.
Мен — табибман! Фикрат билан иш тутгум лекин.
Дардингизнинг шифоси бор: Теккайсиз эрга!

Нафис чинни қўлдан тушиб сингандай гўё,
Жаранг солиб кулди қиз шўх, маст каби майсиз.
Улаб кетди бироқ Ҳаким гапни шу асно:
— Йўқ, маликам, фақатгина севиб теккайсиз!

Қанчалик тез ёнган бўлса шундоқ сўнди у,
Бир зум қотди Ҳаким сари кўзларин қадаб.
Руҳсиз гўзал маъюсгина қилди гуфтигў: —
— Бухорода сендай табиб бор экан, ажаб...

Ошёнага илтифотсиз имо этди сўнг:
— Устозларинг дорулари ана у жойда.
Маликанинг кўзларида порлар экан мунг,
У буюрди: — Табиб бўлиб қолгунг саройда!

Аён эди Маликанинг дилидаги дарз,
У жиловлаб қўйган эди балоғат кучин.
Неча йиллик армонини Ҳаким этди арз:
— Рухсат бўлса, кутубхона етар мен учун.

IV.

Билдирмишдир Амир шу кун Ҳакимга рўйхуш,
Муродига етганди у бетўсиқ, бежанг.
Бамисоли фазоларда парвоз этган қуш,
Бамисоли уммонларда чарх урган наҳанг.

Бунда асрий қўлёзмалар, девонлар ноёб,
Илми нужум, илми шеъру илми тиб—бари.
Қанча-қанча ҳикматлардан жам бўлган китоб,
Бунда эди инсон ақлин жавоҳирлари.

— Бир кун насиб этармикан менга ҳам шу бахт,
Мен ҳам нурли бу қасрга соларманми из!
Чулғар эди уни гоҳо орзулар хушбахт,
Ўтказарди тунларини Ҳаким уйқусиз.

Саҳифалар орасидан рўбарўсига
Чиқар эди турфа савол: Нимага! Нечун!
Ўлар бўлса инсон агар туғилмоқ нега!
Наҳот мен ҳам яшаяпман ўлмоқлик учун!

Яратишдан мурод нима! Бундай чоғ Ҳаким,
Тавба билан бош эгарди, келтирдим деб шак:
— Бандаларга банда ишин буюрдинг токим —
Ҳар заррада ўзинг борсан, ўзинг бор бешак.

Лекин тунлар идрок ила қолганда якка,
Йироқларга элтар эди яна хаёллар.
— Гар ажалга даво топсам, етардим ҳаққа,
Ечиларди — дерди Ҳаким, — барча саволлар.

Шундоқ ўтиб борар эди унинг кунлари,
Фикру ўйин байтга солиб тизарди баъзан.
Ҳордиқ чоғи ошиқарди Афшона сари,
У ердадир волидаси, у ота маскан!

Шуҳрат уни ҳар сония чулғарди, аммо
Умр деган ўтиб борар бетўхтов, шитоб.
Ҳаким бир кун эзгу ишни этди муддао,
Битсам, деди, авлодларга мен ҳам бир китоб.

Тиб илмининг уммонидан гавҳарлар тизиб,
Дафтаримда барин-барин жам эта борсам.
Илмим ила шояд фоний умрдан ўзиб,
Йироқ-йироқ авлодларга ҳам ета борсам.

Боболарнинг руҳи ўзи ёр бўлсин дея,
Ният билан Ҳаким бир тонг ушлади қалам.
Хонасида пайдо бўлди бирдан жория:
— Йўқлаб келди,—деди.—Сизни, ўзи, маликам.

V.

Очиқ эди Маликанинг авзойи ғоят,
Остонада ҳатто енгил айлади таъзим,
Бу ташрифдан мутаассир бўлиб ниҳоят,
Бошин эгиб турар эди бир четда Ҳаким.

Жавонларга томон юрди Малика аста,
Туриб қолди ниманидир гўё варақлаб.
Саҳифадан нигоҳ узмай сокин, шикаста,
Лекин титроқ бир овозда бошлаб қолди гап:

— Муҳаббатдан сўз очгандинг у кун сен, табиб,
Лекин шуни унутдингки, мен ҳам муслима...
Ҳаким бир зум қараб қолди хаёлга ботиб
Бамисоли лангарини йўқотган кема.

Бухоронинг ғоят теран дарди эди бу,
Юракларга ботган пинҳон игнаси эди.
Маликанинг лабларидан кўчган бу туйғу
Аёл зотин кўр қисматга гинаси эди.

— Муҳаббатни тарғиб этмоқ жоизмас, бироқ
Айт-чи, нетсин ўз қалбини ахтарса ҳар ким!
Маликанинг овозида янградн сўроқ,
Бу жасур қиз қаршисида жим қолди Ҳаким.

Бу — Малика, камол топган юксак саройда,
Бўйга етиб излар эди ўзига ҳамдам.
Муҳаббатни уқдирмоқдан йўқ зарра фойда,
Ташна эди севгига қиз, ташна жуда ҳам.

Ёш Ҳакимдан жавоб кутиб, кутиб бирор ун,
Маликанинг кўзларида шуъла ёнарди.
Ҳаким деди: — Икки нарса мубҳам мен учун,
Бири ажал, бири эса муҳаббат дарди.

Жавонларнинг орқасида недир шу асно
Кўчган каби бирданига кетди тарақлаб.
Не ҳайратки, уй буржида турарди Мирзо,
Китобларга кўмилганча, кўзи чарақлаб.

Ногаҳоний манзарадан иккиси ҳам лол,
Қалқиб кетди, чекингандай зўр рўйи баддан.
Мирзо эса терга ботиб турар экан беҳол,
— Мутолаа қилмоқдайдим, — деди зўрғатдан.

Маликанинг кўзларида чақнади кибр,
Деди: — Нечук интилибди бу зот зиёга!!
Қиз эшикни ёпар экан зарб билан кескир,
— Тоқатим йўқ менинг,—деди,—сендек Мирзога!

VI.

Ҳар қандайин одамда ҳам бор пинҳон қудрат,
У йўналган жойин кесар лекин тиғ каби.
Малика деб Мирзо гарчанд чекса ҳам ҳасрат,
Ўзга эди, бошқа эди унинг матлаби.

Ғоят нозик фаҳм этарди буни Малика,
Баттар ўтда ёнар эди тахтни қизганиб.
Мирзо дилин босган эди теран таҳлика,
Туни билан ухлаёлмай чиқди тўлғаниб.

— Қаёқдандир келиб қолган бир табиб юзсиз,
Маликага суҳбатдошдир, балки ҳасратдош.
Тантиқ қизнинг хаёлин у банд этган сўзсиз,
Тахтга томон ўрмалаган чаён бу, авбош!

Қуритмаса бўлмас унинг изини минбаъд!
Тонгда Мирзо Ҳаким томон йўл олди жадал.
Юрагида уйғонганди сўқир бир журъат,
Жўнатмоғи керак лекин тинч ва бежанжал.

Салтанатнинг пойидадир Ҳаким ҳарқалай,
Бошни тиқиб бўлармн ҳеч аждар комига.
Хаёлини чулғаб олди режалар талай,
Қарор қилди: Ҳаким тушгай олтин домига!

Мирзо шу кун Ҳаким билан келди юзма-юз,
Одоб ила гап бошлади ғоят узоқдан:
— Миннатдормиз хизматингдан, бурчлимиз сўзсиз,
Мана сенга ҳамёндир бу, туҳфа биз ёқдан.

Энди етар, жўна энди қишлоғинг томон,
Сендан ҳижрат, мендан эса бўлсин сийму зар.
Муроди не — англаганди Ҳаким бегумон,
Ёқар эди Мирзони рашк, ҳасад кўру кар...

Бу саройда китоб эди илинжи якка,
Етишганди неча йиллик армони билан.
Ҳаким деди: — Тайин этган мени Малика,
Кетажакман фақат унинг фармони билан.

Саркаш Ҳаким қаршисида бўшашди Мирзо,
Чекинди сўнг афу сўраб ортига ночор.
Ҳаким ҳиссиз қўл силтади: «Кўҳна бу савдо...»
Сўнг киришди китобининг шарҳига такрор.

Сарой ичра зулмат чўкиб, оққанида вақт,
Ой сафарин бошлаганда мағриб томонга.
Дарчани очиб Мирзо ярим кеча нақ
Лахча бир чўғ ташлаб кетди китоб жавонга.

VII.

Сарой узра ногаҳоний кўринди олов,
Янграб қолди ғовур ичра посбонлар саси.
Қиёқ тилин минорларга чўзиб беаёв
Ёнар эди амирликнинг кутубхонаси.

Хоб аралаш ҳужрасидан югурди Ҳаким,
Дарчадан отди ўзин ловга томон.
Фақат сўнгги илинжига улгурди Ҳаким,
Ёзмаларин олиб чиқди у ердан омон.

Тақдир унга берган эди беаёв фириб,
Ҳаким мунглуғ боқар эди бир уюм кулга.
Тонг чоғида Амирнинг хос миршаби кириб,
Ҳайдаб кетди уни тўғри олий қабулга.

Аён эди, бало уни кутарди сўзсиз,
Аён эди бўлмаслиги зарра ҳам шафқат.
Юксак тахтдан қаҳр билан тикканича кўз
Қарши олди уни Амир — соҳиб салтанат:

— Сени Ҳаким деб билардик ғоятда донгдор,
Ишонгандик шул сабабдан кутубхонани.
Сен имонсиз зот экансан, фирибгар, айёр,
Не муродда ўт қўйдинг, хўш, жавоб бер, қани.

Ҳа, Ҳакимга тушган эди бу иш уволи,
У букилган қаддин букиб, деёлди фақат:
— Тангри воҳид, Бухоронинг шонидан холи
Шон бўлмаган менинг учун, йўқ бўлак шавкат.

Пешонада неки бўлса бандаси кўрмиш,
Жазога мен мустаҳиқман, амрингизга шай.
Лекин буюк бул гуноҳга кимки қўл урмиш, —
Уни улуғ битикларнинг заволи ургай!..

Кулфат деган келса асли келаберар, рост,
Бир чувалган ипни энди тараб чиқар ким!!
Китоб ёқар деган номни олганди паққос,
Ўз умрини китобларга бахш этган Ҳаким.

Китоб эмас, олов ичра ёнганди бағир,
Фақир эди, ўрганмаган мукофотларга.
Олим эди, нечук бошин кўтарсин ахир,
Ҳаким эди, донғи кетган музофотларга.

Турар эди ўз ўтига қоврилиб Ҳаким,
Ожиз эди ҳодисотнинг тафсирасидан.
Жаранглади қулоқлари остида ҳукм:
— Ҳайданг буни Бухоронинг чегарасидан!

VIII.

Ҳали буткул босилмасдан саройда ғавғо,
Ҳали поён топмасидан миш-мишлар тугал.
Маликанинг ҳузурига чорланди Мирзо,
Уни ғоят ўйга солди такаллуф бу гал.

Сипо эди Маликанинг авзойи гарчанд,
Юзларига лекин ҳасрат солган эди из.
Бамисоли зўр мўъжиза рўй бериб, бирдан
Бир кечада катта бўлиб қолган эди қиз.

— Муродингга етдинг, — деди Малика босиқ, —
Ҳар ким кўргай не ёзилган шўр пешонага.
Бироқ менга айт-чи, Мирзо, жавоб бер очиқ,
У кун нега кирган эдинг кутубхонага!

Уни тафтиш қилмоқдайди Малика аён
Ва баробар пинҳон дилин борарди ёриб.
Мирзо деди: — Юрагимни ўртагач гумон,
Дарчадан тушган эдим, соядек бориб.

Оҳ, маликам,—деди Мирзо,—Сиз зотсиз порлоқ,
Сиз ҳилолсиз, йўқ, қуёшсиз, у-чи сўник шам.
У— бир гадо, у — бир табиб, у — ялангоёқ,
Ахир нечук у бўларди Сиз билан ҳамдам.

Қиз дафъатан бўғриқди-ю, айлади хитоб:
— Тингла, Мирзо, мен саройнинг тантиқ нуриман
Айбимми ё эгнимдаги бу зар, бу кимхоб,
Мен ҳам инсон шуурининг меросхўриман!

Тингла, Мирзо, мана буни дейдилар қиёс,
Бу — Бухоро маликасин юрак ифшоси:
Сен тубансан, у-чи юксак, сен — хок, у — қуёш,
Сен гадосан, у — тафаккур мулкини подшоси.

Инсон—Ҳазрат! Инсон—Кабир! Бу гапни аммо,
Уққаним йўқ на падарим ва на онадан.
Ақидамни топтама сен, мен уни зеро —
Топган эдим сен ёққан ул кутубхонадан.

Энди тамом қуриганди Мирзо мажоли,
Сўз деёлмай Маликага турарди қараб:
— Бу қандайин сеҳр бўлди, бу кимнинг фоли,
Аёлдан ҳам чиқар экан авлиё, ё раб!

Заки бу қиз мантиқ ипин олганди тутиб,
Лекин ортга бурилди-ю, бошин этди хам.
Секин деди: — Толеимни тургайман кутиб,
Эркак бўлсанг Бухородан чиқиб кет сен ҳам!

IX.

Сўнгги бора боқди Ҳаким она Жайҳунга,
Сўнгги бора боқди ҳазин диёри томон.
Қолди юрти, волидаси ботганча мунгга,
Уни олиб кетмоқдайди ҳимматли карвон.

Яхшиям-ки тақдир деган юпанч бор, магар —
У бўлмаса одам ғамдан битарди қуриб.
Бамисоли ошёнига шошган кабутар,
Шу бир сўздан паноҳ топар ҳар ким югуриб.

Мана, уни қайларгадир йўллади тақдир,
Гарчанд улуғ шуҳратига йўқ эди тараф.
Тасбиҳ каби ўгирилиб кунлар бирма-бир,
Ҳамадонга етиб келди карвон эрталаб.

Билмасди у, қисмат унга не қилар ҳадя,
Бахт топарми ёки кулфат бегона жойдан.
Бухоролик ҳозиқ Ҳаким келганмиш дея,
Гап тарқади ўша куни карвонсаройдан.

Эл ҳамиша икки зотнинг кутгай йўлини,
Шул иккови юрагига санагай ҳабиб.
Бири шоир — куйлагувчи эзгу дилини,
Бири эса дарддан фориғ этгувчи табиб.

Тангри уни қисмаганда бундоқ инъомдан,
Кўзига нур, юрагига жоду солганди.
Карвонсарой эшигини ўша кун шомдан
Неча юз-юз мажруҳ одам ўраб олганди.

Бу ерда ҳам чулғаганди Ҳакимни шараф,
Жонбахш қўли унинг яна киришди корга.
Ўкинса-да у қувғинди умрига қараб,
Шукур, деди, қадр берган парвардигорга.

Не бўлса ҳам бу мунглуғ юрт, бу унинг Шарқи,
Ошно эди болаликнинг афсонасидан.
Вайрона-ю рудларининг йўқ эди фарқи,
Олисларда қолиб кетган Афшонасидан.

Карвонсарой эшигига шошарди ҳар ким,
Тонгдан то шом узилмасди бунда саф, қатор.
Қай бир дарду хасталикни қайд эса Ҳаким,
Китобига битар эди ўшани тезкор.

Кори хайрга бахш этарди лаҳза-ю онни,
Ортар эди китобида қайд ва саҳифа.
Бир кун ногоҳ йўллаб олий тахтиравонни
Саройига олиб кетди уни Халифа.

X.

Вазирликка тайин бўлди Ҳаким ўша кун,
Ажратдилар унинг учун олий, хос макон.
Салтанатнинг осмонига берганди ҳусн
Йироқлардан учиб келган юлдуз дурахшон.

Ҳаким учун неки жоиз — шай эди, хуллас,
Фақат унга ёлғиз шартни кўрдилар раво.
Уқдирдилар: — Сен Бухоро фарзанди эмас,
Унутгайсан у ношукур юртни мутлақо.

Лекин Ҳаким шуурига сиғмасди бу шарт,
Хаёлида Афшонанинг гўзал осмони...
Паноҳ эди салтанатлар Ҳакимга фақат,
Ажал билан олишмоқлик эди армони.

Даф этди у неча-неча қисмат пандларин,
Неча тилу забонларни фатҳ этди осон.
Йиллар ўтиб, Шарқнинг улуғ донишмандларин
Даврасига кирган эди бу жасур инсон.

У тиббиёт оламида кўтарди байроқ,
Улаб чиқди парканд, юлуқ ипларин бир-бир.
Деди: — Тан ҳам яхлит эрур, сарғайса япроқ,
Узиб олиб обиҳаёт бермаслар, ахир.

Деди: — Танда бесабаб дард бўлмоғи душвор,
Таралгай у асаб деган битта маёқдан.
Муҳаббат ҳам хасталикдир, нижиқ, шиквадор,
Кириб келмас юракка у аллақаёқдан.

У асрарди дилда яна битта ниятин,
Поёнига етолмасди ва лекин пешлаб.
Кўрсам, дерди, тан-вужуднинг ботиниятин,
Ёриб кўрсам, дерди уни, қўл билан ушлаб.

Лекин бундоқ манзарани ҳис этгани чоқ —
Ногаҳоний қўрқинч билан титраб кетарди.
— Осийманми!! Яратдинг-ку мени ҳам раззоқ! —
Дея тунлар тангрига жим сукут этарди.

Боқар эди ой тамғали тоқи равоққа,
Маҳобати улуғ эди, о, унинг ҳаддан.
Тенгсиз журъат керак эди ошиб ўтмоққа,
Асрларнинг ўзи тиккан бундай сарҳаддан.

Ажал билан олишувдир, дерди, ниятим,
Иккимиз ҳам ҳақ олдида соме ҳарқачон.
Эшик оға кирди бир кун: — Не дей, ҳазратим,
Бухородан йўқлаб келмиш сизни бир меҳмон.

XI.

Ҳаким дили алланечук гувранди шу дам,
Бамисоли эшитгандай бир сўз — жон физо.
Эшик томон йўналди у шошиб, бечидам,
Остонада турар эди бош эгиб Мирзо.

Ҳаким бир зум сукут этди бекалом, бесўз,
Қаршисида ғоят юпун зот эди, ҳақир.
Этагини ўпар экан Мирзо букиб тиз,
Нидо қилди: «Мени маъзур тутгайсиз, тақсир...»

Олисларда қолиб кетган севикли диёр
Кўринганди ҳозир Мирзо шаклида балким.
Бағрин очиб лутфу карам этди ихтиёр,
Меҳмонини ичкарига бошлади Ҳаким.

Ғоят узоқ кечмишини арз этди Мирзо,
Қув малика уни юртдан бадарға қилмиш.
Жиловдори билан икков бамисли гадо,
Юртлар кезиб тентирамиш, саргардон бўлмиш.

Ва ахийри паноҳ истаб келмиш бу томон,
Донғи кетган улуғ Ҳаким, юртдош вазирга.
Не хизмат бор — бажарармиш барин бегумон,
Фақат таъқиб этмаса бас тақдир — қасирға.

Ногаҳонда дув ёришди Ҳакимнинг юзи,
Деди: — Олгил истаганча олтин ва кумуш.
Сени менга парвардигор йўллади ўзи,
Топшираман сенга Мирзо, оғир бир юмуш.

Қабристонга ўтажаксан сен бугун оқшом,
Харид қилиб келтиргайсан янги бир мурда.
Мирзо ранги узилди-ю ўчди батамом.
«Ё ҳазратим, бу нечук шарт» деёлди зўрға.

Ҳаким деди: — Ажални мен шундоқ йўл билан
Даф қилурман, муродимдир тажриба фақат.
Гўрковни сен рози айла бисёр пул билан,
Ҳузуримда қолай десанг — сир сақла минбаъд...

Ўша тунда муродига етишди Ҳаким,
Содир бўлди тиб илмида пинҳон инқилоб.
Ёриб кўрди у инсоннинг танин беваҳм!
Тонг оқармай дафн этишни буюрди шитоб.

Куни бўйи иккиси ҳам дилгир, бенаво,
Ҳидлаб юрди дафъи дард деб юрак дорини.
Лекин Ҳаким билмас эди, ўша кеч Мирзо,
Келтиргани бўғизлаб ўз жиловдорини.

XII.

Шу зайлда салтанатдан Мирзо топди жой,
Ном қозонди Ҳакимнинг бир юртдоши сифат.
Унга меҳру таважжуҳда қарарди сарой,
Қатнашарди донишмандлар қурғанда суҳбат.

Сирдош бўлиб борарди у Ҳакимга секин,
Унинг билан интиларди шуҳрат томига.
Битта ҳолдан ўкинарди ғоятда лекин,
Нега бу шон келмади деб ўзин номига.

Афшонадан чиқиб қолган битта осий зот,
Лол қолдириб турса алам анқов жаҳонни!
Мирзо олис кечалари ухламай бот-бот,
Қарғар эди каж тақдирни, ўртарди жонни.

Асли Мирзо жўн тириклик гандаси эди,
Умри ўтиб билмасди ҳеч—нима онг, шуур.
У тангрининг шундайин бир бандаси эди,
Унинг учун пуч гап эди идрок, тафаккур.

Ҳаким ногоҳ чорлаб қолди Мирзони бир кун,
Узоқ муддат изҳор этди унга хуш ният.
Деди: — Улуғ меҳнатимга ясадим якун,
Китобимга нуқта қўйдим энди, хайрият.

Кўрдим илк бор инсоннинг мен ботин аъзосин,
Тафаккурнинг номидан мен иш тутдим, Мирзо.
Тингла, Мирзо, мен ўлимнинг топдим давосин,
Ажални мен даф қилурман, енгурман, илло.

Қирқта шиша терилганди токча сафига,
Ҳаким бир-бир санаб чиқди эринмай зинҳор,
Деди: — Эшит, жон узилгач, марҳум лабига
Аввал буни, сўнгра буни томизмоқ даркор.

Қирққа етгач жонланади марҳум мутлақо,
Тилга кирар ва оёққа тургайдир бешак,
Осийликни ўзгаларга кўрмадим раво,
Қўлламадим бул доруни, келтирмай деб шак.

Мирзо кўзин қоплаганди қуюқ бир туман,
Қаршисига тушган каби осмон эшилиб.
Шивирлади: «Ҳакимми бу ёки ёсуман,
Жаҳаннамда ёнмасайдим бунга қўшилиб».

Ҳаким маъюс бир оҳангда сўнг этди нидо:
— Дилим очдим сенга юртдош бўлганинг учун.
Бул доруни балки менга қўлларсан, Мирзо,
Иншоолло, умр ҳали узундир, узун.

XIII.

Ҳамадонга етиб келди мудҳиш бир хабар,
Сарой аҳли ваҳм билан турди оёққа.
Кўкдан офат келтирганмиш сирли кабутар,
Бағридоғ деб аталгувчи битта қишлоққа.

Қай даргоҳга бориб қўнса бу қуш, ҳар мўмин —
Ўша замон тил тортмайин адо бўлармиш.
Қуш бир уйнинг ёстиғини қуритса бугун,
Эртан ўзга хонадонда пайдо бўлармиш.

Ўша кун зуд етиб келди қишлоққа Ҳаким,
Бунча бўлмас жаҳаннамнинг даҳшати ҳатто!
Қирган эди аҳли юртни офат бераҳм,
Бир кас йўқки, мурдаларни кўмиб келса то.

Таҳликага тушган эди Ҳаким бағоят,
Ўлат эди бу даҳшатли, бу қора ажал.
Даф этмаса агар уни, на бир вилоят, —
Қирилмоғи мумкин эди Ҳамадон тугал.

Фармон қилди Ҳаким шунда: — Борки тирик зот,
Ташлаб чиқсин уй-уйини, белибос, шу он.
Олмагайлар ўзи билан на мулк, на бисот,
Йироқ кетиб, ертўлада тутгайлар макон.

Ўт қўйингиз, —деди сўнгра, — бадбахт қишлоққа.
Жону жондор, ҳатто тоши чўғ бўлиб ёнсин.
Кўмиб ташланг кулини ҳам теран тупроққа,
Кетган кетди, қолган одам энди қувонсин.

Ўйлади сўнг ҳодисотни Ҳаким ўлтириб:
Ҳа, дард асли кўз илғамас заррадан ўтар.
Қай бир элда эгасидан офат юқтириб,
Паноҳ истаб учиб юрган дайди кабутар.

Бормикин ё тирикликда ўзга тартибот,
Чеклимикан мавжудотнинг ҳадди, саноғи!
Лекин бунда мантиқ қани! Асли не мурод!
Баробарми яхши билан ёмоннинг доғи!

Қайтар экан Ҳамадонга Ҳаким бенаво,
Хаёлига Афшонаси келди негадир.
Остонада волидаси тургандай гўё,
Дилгир Ҳаким қамчи босди отга бесабр.

Ногаҳонда вужудини қоплади титроқ,
Ўт ёққандай кўкрагига кириб аллаким.
От қўйди у, саройгача етмасдан бироқ,
— Мирзо! — дея қулаб тушди эгардан Ҳаким.

XIV.

Салтанатда олағовур бўлди чинакам,
Ёткиздилар уни хилват ўз хонасига.
Шогирдлари тепасида туриб дамбадам
Муз босарди ёнаётган пешонасига.

Амр этди у, бирор кимса келмасин ёвуқ,
Унинг ўзи қўллажак буткул давони.
Ярим кеча тан увишиб, тер босди совуқ,
Чақиртирди ҳузурига шунда Мирзони.

— Тингла, Мирзо,—деди Ҳаким,—умр кетмоқда,
Ажал билан келмоқдаман юзма-юз ўзим.
Умидворман, қудратим бор уни енгмоққа,
Бухорони эслашайлик, ўтиргил бир зум.

Агар умр вафо қилса, изи этса замон,
Афшонага кетажакман қаландар бўлиб.
Баҳор чоғи Ўртачўлни кезиб беармон,
Яна байтлар битажакман завқларга тўлиб.

Агар умр вафо қилса, қолган ҳаётим,
Ўтказарман мунис, мушфиқ волидам билан.
Китобимда қолди шукур илмим, саботим,
Ортиқ ишим бўлмас эди кори ғам билан.

Умидворман, бу кулфатни енгажакман мен,
Айтганимдек доруларни томизгин Мирзо.
Шундоқ дея руҳсиз Ҳаким кўз юмди секин,
Чўмган эди тубсиз ўлим қаърига даҳо.

Мирзо тенгсиз томошани пойлаган мисол,
Доруларни олиб келди бир-бир авайлаб.
Жонбахш сувни лабларига томизди дарҳол,
Ўзи айтган қоидага риоя айлаб.

Жонлангандай бўлди шунда вужуд, ажабо,
Лабларига бир-бир дору тома бошлади.
Юзларига қирмизи ранг югурди гўё,
Во дариғо, Ҳаким нафас ола бошлади.

Бундай ҳолни кўрмаганди Мирзо тушда ҳам,
Ҳайрат ичра йўқотганди тамом ўзини.
Сўнгги шиша қолганида, ё қодир эгам,
Ҳаким бирдан тириклардай очди кўзини.

Ҳуши учиб тисарилди ортига Мирзо,
Бамисоли зўр гирдибод қаърига олди.
Унут бир ҳол хотирига келгандай гўё,
Қўлидаги сўнгги шиша муаллақ қолди.

XV.

Яқин келди Ҳакимга у секин гувраниб,
Кўзларида ёнар эди олов бешафқат.
— Тингла, — деди, — кимлигимни энди ол таниб,
Кушандангман, етди менга охирги навбат!

Тарғиб этдинг дунёда сен ҳур муҳаббатни,
Тахт юлдузи — Маликадан мени айирдинг.
Осий банда, мурда ёриб топдинг шавкатни,
Шуҳрат билан қўлларимни менинг қайирдинг.

Менман ўша, Бухорода саройни ёқиб,
Сени юрту ватанингдан жудо қилган зот.
Менман ўша, томирингда қон бўлиб оқиб,
Соя каби таъқиб этган сени умрбод.

Айт-чи, энди, қай биримиз йиқилган, йиққан!
Қани, мени енгиб кўр-чи, ажал мен ўзим.
Мен — иблисман, одамларнинг ўзидан чиққан,
Сен — закосан, йўқдир сени кўрарга кўзим.

Мен бермайман бул доруни,—шундоқ деб Мирзо,
Остонага урди чил-чил, битди матлаби.
Сўнгра хилват бу маскандан бесас, бесадо
Чиқиб кетди буралганча улкан қурт каби.

Тонгда Ҳаким ётоғига кирдилар аста,
Гўё ҳеч сир ўтмагандай кун эди ёввош.
Ётар эди тўшагида безабон хаста,
Фақат ҳорғин кўзларида ялтирарди ёш.

Кунлар ўтди, ойлар ўтди судралиб секин,
Сўнг йиллар ҳам ўтиб борди сингиб йўқликка.
Ҳолатида бир ўзгариш бўлмади лекин,
Ётар эди ҳануз Ҳаким боққанча кўкка.

Шогирдларнинг умри кечди унга термулиб,
Ҳаким кўзин тарк этмади нурли нишона.
Охир бир кун ундан рози инсонлар келиб,
Тепасида кўтардилар улкан кошона.

Кўникдилар асрлар ҳам тақдир ишига,
Салтанатлар келиб кетди такрор ва такрор.
Фақат Ҳаким буюк Чархнинг айланишига
Сукут ичра қулоқ тутиб ётади бедор.

Бу сукутнинг тугайдиган замони йўқдир,
Бу умрнинг поёни йўқ, у вақтдан холи.
Кўради-ю, сўзлай деса забони йўқдир,
Эшитади, турай деса йўқдир мажоли.

Карлови-Вари.
Май—июнь, 1980 йил.

---

¹ Хўп — Ҳўкиз билан ғалла янчиш.

МОСКВА ОЛИМПИАДАСИДА

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МАХСУС МУХБИРИ Ҳ. НОСИРОВ МОСКВАДАН ХАБАР ҚИЛАДИ

◆ БИРИНЧИ УЧРАШУВ — ҒАЛАБА

◆ ХОККЕЙЧИ ҚИЗЛАР ЯШИЛ МАЙДОНДА

◆ КУЧЛИ ОЛТИЛИКДА

◆ СОБИР ВА ЭРКИННИНГ ҲИССАСИ

◆ ВОЛЕЙБОЛЧИЛАР ЯРИМ ФИНАЛДА

Москва Олимпиадаси қизғин паллага келди. Минглаб спортчилар Олимпиада шиори остида ғолиблик супасининг юқори поғонасига кўтарилиш учун астойдиг курашмоқдалар. Олимпиадачи бўлиш фахрли ва масъулиятлидир. Олимпиада баҳсларида совет спорти шарафини ҳимоя қилаётганлар сафида серқуёш республикамизнинг ўн тўрт нафар йигит-қизи куч синашмоқдалар. Вакилларимиздан ўн нафари шу кунларда мусобақаларни давом эттирмоқдалар. Тўрт спортчимиз баҳсларга якун ясади.

Велосипедчи Александр Панфилов билан мерган Рустам Ямбулатовнинг муваффақияти ҳақида хабар қилгач эдик. Энди енгил атлетикачиларимиздан найза отувчи Татьяна Бирюлина билан 400 метрга тўсиқлар оша югурувчи Александр Харловлар баҳсларни ниҳоясига етказишди.

В. И. Ленин номли Марказий стадионда куч синашган енгил атлетикачиларимиз фахрли ўринлардан бирини эгаллашга ҳаракат қилдилар. Чунончи, найза улоқтириш бўйича жаҳон рекордчиси тошкентлик Татьяна Бирюлина саралаш баҳсида найзани 59,90 метрга улоқтирган эди. У ҳал қилувчи мусобақада ўзини қўлга олиб мавқеини бирмунча мустаҳкамлади. Фахрли ўрин учун 12 спортчи курашди. Кубалик Мария Колон 68,40 метр натижа билан чемпион номига сазовор бўлди. Совет спортчиси Саида Гунба (67,76 метр) кумуш медални қўлга киритди. ГДР вакили Уте Хоммола (66,56 метр) учинчи ўринга кўтарилди. Татьяна эса бу сафар 65,08 метрли маррани эгаллади ва икки поғона илдамлаб, кучли олти енгил атлетикачи қаторидан ўрин олди.

Умуман республикамизда спортнинг енгил атлетика тури оммавийлашиб бормоқда. Спорт маликаси деб ардоқланган енгил атлетика билан шуғулланадиган йигит-қизларимиз илк бор 1952 йили Хельсинки олимпиадасида иштирок этган эдилар. Ўшанда Сергей Попов 100 метрга тўсиқлар оша югурган бўлса, орадан тўрт йил ўтгач Мельбурнда ўтказилган Олимпиадада Валентина Боллод қатнашди. Валентина баландликка сакраш бўйича 1960 йил Рим Олимпиадасида ҳам совет спортини муносиб ҳимоя қилди. Шундан кейин орадан қарийб 20 йил ўтди. Олимпиада мусобақаларида енгил атлетикачиларимиз иштирок этмадилар. Узоқ танаффусдан кейин ниҳоят вакилларимиздан уч нафари Москвага Олимпиада мусобақаларига келдилар. Олимпиада баҳсларида бир йўла уч вакилимизнинг иштирок этиши республикада енгил атлетиканинг ривожланаётганидан дарак беради.

Олимпиада программасига биринчи марта киритилган аёлларнинг чим хоккей бўйича мусобақалари бошланди. Польша, Зимбабве, Австрия, Ҳиндистон, Чехословакия ва Совет хоккейчилари биринчи марта Олимпиада баҳсларида иштирок этишга мушарраф бўлдилар. Совет терма командаси составида мамлакатда аёллар ўртасида спортнинг чим хоккей турини бошлаб берган андижонлик чавгон ўйнатиш усталаридан тўрт нафари иштирок этмоқда. «Юний пионер» стадионида дастлабки кун учта учрашув ўтказилди. Унда Польша—Зимбабве (0:4), Австрия — Ҳиндистон (0:2) командалари учрашдилар. Совет хоккейчилари биринчи учрашувни Чехословакия командаси билан ўтказишди. Майдонга тушган хоккейчи қизлар орасида «Андижанка» командасининг хоккейчиларидан Нелли Горбаткова билан Валентина Заздравних ҳам бор эди. Уларнинг ҳамшаҳри Лайло Ахмерова билан Алина Хам запас бўлиб турдилар.

Учрашув ҳужумкорлик руҳида ўтди. Томонлар биринчи бўлиб ҳисобни очишга ҳаракат қилишди. Учрашувнинг 23-минутида совет хоккейчиларининг капитани Н. Красникова 7 метрдан жарима тўпи киритишдек имкониятни бой берди.

29-минутда эса меҳмонлардан И. Кадлецова ҳам шундай имкониятдан фойдалана олмади. Танаффусдан кейин 38 минутда Н. Красникова ҳисобни очди. Шундан кейин Наталья Бузунова дарвозани яна бир бор нишонга олиб командага ғалаба келтирди. Шундай қилиб хоккейчиларимиз биринчи учрашувни муваффақиятли ўтказдилар. Бугун хоккейчи қизлар Австрия командаси билан майдонга тушадилар.

ЦСКА спорт комплексининг қиличбозларга мўлжалланган улкан залида мусобақалар давом этмоқда. Шахсий ҳисобда ўтказилган баҳсларни ниҳоясига етказган рапирачи йигитлар кеча команда биринчилиги учун мусобақани якунлашди. Совет терма командаси тўрт қиличбоздан иборат. Улар орасида тошкентлик жаҳон чемпиони Собир Рўзиев ҳам бор. Собир саралаш учрашувида учинчи марта майдонга тушиб муваффақият қозонди ва совет терма командасининг мавқеини мустаҳкамлашга муносиб ҳисса қўшди.

Сув тўпи усталари ҳал қилувчи баҳсларни давом эттирмоқда. 6 команда чемпионлик учун курашмоқда. Совет ватерполчилари биринчи учрашувда Венгрия командаларидан устун келган эдилар. Вакилларимиз иккинчи учрашувни Испания ватерполчилари билан ўтказишди. Учрашув 6:2 ҳисобида совет командаси фойдасига ҳал бўлди. Бу учрашувда тошкентлик Эркин Шагаев дарвозани яна бир бор нишонга олиб, ўз ҳисобидаги тўпларни бештага етказди.

Бугун Олимпиада баҳсларида 23 та комплект медаллар учун кураш давом этади.

БЕЛЛАШУВЛАР, ОЛИШУВЛАР, ОЧКОЛАР

◆ Корнелиу ИОН (Руминия) —тўппончадан тез ўқ отиш бўйича.

◆ Мария КОЛОН — кубалик спортчи найза отишда юқори кўрсаткичга эришди — 68 метру 40 сантиметр.

◆ Аллен УЭЛЛ — (Буюк Британия) — юз метрлик масофани 10,25 секундда босиб ўтди.

◆ Роланд БРЮКНЕР (ГДР) — эркаклар ўртасида кўп курашнинг айрим турларидан эркин машқни бажаришда яхши кўрсаткичга эришди.

◆ Золтан МАДЬЯР (Венгрия) конда яхши машқлари билан олқишга сазовор бўлди.

◆ Александр ДИТЯТИН (СССР) — халқада ажойиб машқ бажариб, юқори кўрсаткични қўлга киритди.

◆ Николай АНДРИАНОВ (СССР) — таяниб сакраш бўйича ғолиб чиқди.

◆ Александр ТКАЧЕВ (СССР) ва Макси ГНАУК (ГДР) — брусьяда катта натижа кўрсатишди.

◆ Стоян ДЕЛЧЕВ — болгариялик спортчи перекладинада ҳаммадан устун бўлди.

◆ Наталья ШАПОШНИКОВА (СССР) — таяниб сакраб кўп очко тўплади.

◆ Надя КОМЭНЕЧИ (Руминия) — яккачўпда ажойиб машқ кўрсатиб, ғолиблик шоҳсупасига кўтарилди.

◆ Нелли КИМ (СССР) — эркин машқни ўрнига қўйиб, шоҳсупага чиқди.

◆ Виктор КРОВОПУСКОВ (СССР) — қиличбозлар орасида донг қозонди.

Кеча спортнинг 15 тури бўйича мусобақалар ўтказилди ва 21 та олтин медаль учун курашилди.

Футбол бўйича чорак финалда учрашадиганлар аниқланди: СССР — Қувайт, Чехословакия — Куба, ГДР — Ироқ, Югославия — Жазоир.

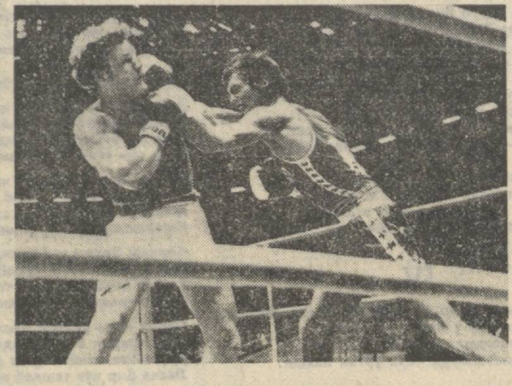

Суратларда: 1. СССР — Куба терма командалари ўртасидаги футбол учрашуви. Тўп совет футболчиси В. Бессоновда. 2. 75 килограммгача вазнли бонсчилар учрашувида совет спортчиси В. Савченко билан югославиялик Дамир Шкаро рингга чиқишди. Совет бонсчиси бу курашда ғолибликка эришди.

ТАСС — ЎзТАГ телефотоси.

ОЛИМПИАДА ЎЙИНЛАРИ — ТЕЛЕВИЗОР ЭКРАНИНГИЗДА

БУГУН МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ КЎРСАТАДИ

ОЛИМПИАДА КУНДАЛИКЛАРИ

11.35—12.25; 12.55—18.15.

Дзюдо, финал.

Академик қайиқ ҳайдаш. Эркаклар. Финал.

Енгил атлетика. Бокс. Финаллар.

8.55—23.00.

Футбол.

Енгил атлетика, дзюдо. Финаллар.

ТЎРТИНЧИ ПРОГРАММА

9.55—23.00.

Оғир атлетика, финал.

Қиличбозлик. Эркаклар. Рапира. Команда биринчилиги учун.

Қўл тўпи. СССР — Руминия командаларининг учрашуви.

Эркин кураш. Баскетбол. Ярим финал.

Қиличбозлик. Шамшир. Шахсий биринчилик учун.

Чим хоккей. Аёллар. Ҳиндистон — Польша.

Бокс. Енгил атлетика. Финаллар.

От спорти. Учкураш. Отда тўсиқлар оша сакраш.

Елканли қайиқ спорти.

Қўл тўпи. Аёллар. СССР — Югославия.

Футбол. 2-тайм.

ОФТОБДА ҚАТИҚ ЯЛАШГАНЛАР

ФЕЛЬЕТОН

Қуруқ қошиқ оғиз йиртади, деган гапнинг мағзини чақиб етган бошлиқнинг бугун авзойи бузуқ. Негаки, кимсан, Фарғонада номи чиққан «Ферганахлеб» бирлашмасининг манаман деган директори Н. Мукаррамов бўлса-ю, одамлар уни қуруқ гап билан чув тушириб кетишса-я. Яхшики, бу гапдан юқоридагилар бехабар. Йўққа, роса калака қилиб «Шунақа лақма одам экансиз-да, ўртоқ Мукаррамов» деб таъна тошини қўш қўллаб отишган бўлармиди. Ҳайтовур, уйдаги гап кўча юзини кўрмади. Қозоннинг оғзини очишди-ю, ичидагисини казлаштирмай яна ёпиб қўя қолишди.

— Ҳаммасига мана шу ўпкаси йўқ бош бухгалтер сабабчи. Ғалвани бошлаган, арининг уясига чўп тиққан у-ку, балога қолган мен бўлдим. — дерди у пешанасига шапатилаб кабинетида ёлғиз қолганида. — Агар хом сут эмган банда бўлмаса, мендай бошлиғини авраб кетадими. Э, маҳмадана бўлмай кетгур...

Бошлиқ бош бухгалтер Турғунбой Мамаризаевнинг кулиб турган қиёфасини кўз олдига келтирди. Назарида ҳали ҳам Т. Мамаризаев: «Хўжайин, хўп деяверинг. Агар йўриғимга юрсангиз мақтовнинг боши ҳам, мукофотнинг оши ҳам сизники бўлади. Хўп десангиз кармонингиз бўшаб қолармиди» деяётганга, яна «хи-хи»лаб унинг столига қандайдир ҳужжатларни қўяётганга ўхшади.

Бошлиқ Н. Мукаррамов кўзларини чирт юмиб ўтган ишларни эслади. Ўшанда нима бўлганди-я. Ҳа, бўлди, бўлди, эсига тушди. Яна Т. Мамаризаев эшикдан сирғалиб олдига кирганди-ю, бир нималар деганди:

— Лўнда-лўнда мукофотлар, иззат-у икромлар эгаси бўлишни истайсизми? — деб сўраганди ўшанда бош бухгалтер «хўппа семиз» папкани қўлтиқлаб хиёл эгилганича. Уларнинг кўзлари маъноли тўқнашди. Бири содда муғамбирлик билан боқса, иккинчиси овини пойлаб турган тулкининг кўзлари бўлиб қарайди.

— Албатта, истайман. Қани, қайси бошлиқ буни истамайди, акаси. — деганди Мукаррамов ҳам тап тортмай. — Гапингни қара-ю. Нима, қуруқ креслода ўтириб тер тўкканни келганманми? — Мен ҳам одамман, менга ҳам мақтов, обрў, қўша-қўша мукофотлар, бўлар-бўлмасга келадиган пуллар ёқади. Хўш, бунга қандай эришиш мумкин-а?

Бош бухгалтер ташлаган қармоғига ов илингач авайлаб торта бошлади.

— Қандоқ бўларди, хўжайин. Тилсими ўзингизда-ку, — деди у илжайиб.

— Яъни, қанақа тилсим, — ўрнидан туриб кетай деди хўжайин. — Хўш?!

— Айтайлик, ўтган кварталда 3 миллион 18 минг сўмлик маҳсулот реализация қилганмиз. Хўш, деганда, қаламнинг учини сал тескарироқ юргизсак, ўша савлатли рақам 2 миллион 870 минг сўмга тушиб турибдида, — ўзича ҳисоблаб кетди Т. Мамаризаев папкасидан аллақанча варақларни титкилаб олиб. — Тушундингизми?

— Ҳа, йўқ, батафсилроқ гапирсангиз-чи, — фойда исини сезган Н. Мукаррамов шошиб қолди.

— Шунда 143 минг сўмлик «ортиқча» маҳсулотни ундириб «сир сандиғи»га сирлаб қўйган бўламиз. Калити ўзингизда туради. Кўнглингиз тусаган пайтда очиб, пулини чўталга олиб туришингиз мумкин. Борди-ю, келгуси кварталда корхонамиз оқсаб қолгудай бўлса, ана шу сандиқдаги «резерв»имизни бериб юқоридагиларни лақиллатиб кетаверамиз. Бундан ташқари 351 минг сўм нақд фойдани 330 минг сўм деб кўрсатишни ўйлаб, устига қора мато тортиб қўйганман, хўжайин. Қарабсизки, 21 минги ёнга қолиб турибди-да.

— Қойилман, отангизга балли, ўргатган устозингизга офарин, — деб юборди директор суюнганидан. — Мана бу бошқа гап, акаси. Тездa ишга киришинг. Бунақа «хайрли иш»ларни ортиқ судраб бўлмайди. Кўчадагилар нон емаса емаски, фойдадан юлиб қолайлик. Пул бўлса, обрў бўлса — чангалда шўрва.

У шундай дея кўрсатмалар бера бошлагандики, хаёлига лоп этиб бир фикр келиб қолди-ю...

— Ие, ие, шошманг, — у бирдан бўшашиб кетди. — Бу ишнинг битта чатоғи бор-ку. Макарон ишлаб чиқаришда анча оқсаганмиз. Биринчи кварталда 2500 тонна ўрнига зўрға-зўрға 2469 тонна ишлаб чиқарганимиз эсингиздами?

— Э, хўжайин, шуям гап бўлдими? — бепарволик билан қўл силтади бош бухгалтер. — Ҳаммаси оғзингизнинг бир чаккаси. «Пуф» десангиз тамом-да. Бунисини ҳам ўйлаб қўйганман. Яна ўша қаламнинг учи билан «2469»ни «2502» деб тузатсак биров ёқангиздан. оларmiди. Ахир буёқда «резерв»имиз бор-а.

Билағон, чапдаст бош бухгалтернинг бу гапидан жиноят иси келса ҳам директорга хуш ёқди. Худди атиргулни ҳидлаб ором олгандай жилмайди. Яъни, ҳисоботга 33 тонна — жами 12 минг сўмликдан зиёд маҳсулот ишлаб чиқарилди, деб ёзиб қўйилади-ю, у кулмай, аммахоласи кулсинми. Магазинлар пештахтаси нари турсин, комбинатнинг ўзида ҳатто хамири ҳам қорилмаган ана шунча миқдордаги макарон маҳсулотлари «ишлаб» чиқарилиб, план «ортиғи билан адо этилди». Шундан кейин бош директорнинг табаррук имзоси чекилган 500 сўмлик мукофотлар цехларга «учирма» қилинди. Уни цех бошлиғи Н. Вейсалов билан яна тўрт мастер ўзаро бўлашиб олишди.

Хангома ўз номи билан хангома экан-да. Аммо бош директор билан бош бухгалтер ичидан тўқиб чиқарган ёлғон-яшиқ рақамлар тўла ҳужжатлар ғаладонда қолиб кетармиди. Қалбаки «план бажарилди»лар асосида номи кўкларга бенарвон олиб чиқиб қўйилган «Ферганахлеб» бирлашмаси «яхши кўрсаткичларга эришганлиги учун» Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида ғолиб деб топилиб, СССР Озиқ-овқат саноати министрлигининг ҳамда тармоқ касаба союз Марказий Комитетининг биринчи даражали мукофоти билан тақдирландики, бунга ҳам куласиз, ҳам куясиз.

Ана шу кезларда Н. Мукаррамовнинг бош бухгалтер Т. Мамаризаевга қойил қолганини-ё. Ҳақиқатан тез кунда ҳаммаёқни қўша-қўша мукофотлару, обрў, иззат-икромлар босиб кетдики, бош директор бечора шошганидан қайси бири кимга тегишли эканлигини ҳам ажрата олмай қолди.

Шу куни бош бухгалтер эса ҳиргойи қилиб қаёқдандир келган 7715 сўм мукофотни, яъни «фойда»ни шерикларига тенг бўлиб ўтирарди.

... Ана Н. Мукаррамов энди ўз ёғига ўзи қоврилиб ўтирибди. Майли, унинг бўлганича бўлди. Энди гапнинг қолганини иккинчи бир ташкилотда бўлиб ўтган хангомадан эшитинг.

Қўқондаги хром терилари заводининг директори В. Павлов шуҳрат ортидан қувмайдиган, мўмин-маъқул кишилардан. Ҳатто тушган фойдалардан чўтал олиб қолишни ҳам хаёлига келтирмайди. Тўғри-да, шундай каттакон заводнинг хўжайини, аксирса садоси сувни жимирлатиб кетадиган бошлиғи бўлса-ю, бошини аллақандай «майда-чуйда» чўталлар билан оғритиб юрадими. Ахир лаққа балиқ ютса каттасини ютади-да.

Муғамбирни қаранг, Н. Мукаррамовнинг довруғини эшитганми ё Мукаррамовнинг ўзи унинг оғзига туфлаганми, ишқилиб, Павлов ҳам «мен сендан қоламанми, завод маблағини совуриш бўлса мана бунақа совуради» деб икки билагини шимариб ишга тушиб кетса-я. Оббо азаматей. Унинг қўли очиқлигини-чи?! Баъзи-баъзида ишчи-хизматчиларни якшанба кунлари ҳам ишлатгудай бўлиб қолса қўй ёғи, қўй гўштидан ош қилдириб бамисоли «банкет» тузадиган бўлибди. Шунақа «банкет»лардан беш-олтитаси ўтказилиб, мана хаш-паш дегунча давлатнинг 3, 4 минг сўми айрим кишиларнинг жиғилдонига кириб кетди. Моддий рағбатлантириш фондидан киши билмас олинаверib-олинавериб кўкка совурилган 14,7 минг нақд ақчани айтмасангиз ҳам бўлаверади.

Ҳотамтой бўламан деган киши аввал Павловга ўхшаганлардан изн сўрасин экан. Директорнинг қўли очиқ, саҳийлиги унинг завод касаба союз ташкилотининг хат-ҳужжатисиз яна ўша фонддан 8 минг сўмни, ҳали бу камлик қилади, деб «андишага» борибми, тағин тўрт мингни юлиб олиб 60 кишига бўлашиб юборганида кўринди. Бунинг оқибатида эса корхонада бошбошдоқлик, молиявий чатоқликлар, ўзибўларчиликлар юз бера бошлади. Масалан, директорнинг хотамтойлигини кўрган кассир В. Кисурина ҳам шерикларидан қолгиси келмай кўзларини лўқ қилиб давлатнинг 342 сўмини киссасига уриб кетди. Сир очилиб, касса текширилиб кўрилганида эса яна 528 сўм камомад борлиги аён бўлди.

Албатта, Қўқон хром терилари заводининг директори В. Павлов ҳам «Ферганахлеб» бирлашмасининг бошлиғи Н. Мукаррамов ҳам бир-биридан ўзаман, деб пойгада қоқилган «обрўталаб» кишилар. Лекин шу ўринда бир савол туғилади. Хўш, бу бошлиқлар ўзбошимчалик йўлига кириб, давлат мулкини талон-торож қила бошлаганда ҳар иккала корхона партия ва маҳаллий ташкилотларининг кўзи қаерда эди? Улар нима учун бу жиноятнинг олдини олиб қолишмади, жиноий ишларга қарши кескин чоралар кўришмади? Ёки буёғи ҳам ошначилик оқибатиданмикин? Бундай жумбоқли саволларга ҳурматли газетхонларимиз сабрсизлик билан жавоб кутишаётир.

О. ҲАКИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ҲАР ТЎҒРИДА

МУАЛЛАҚЧИ БАҚАЛАР

Франция, ГФР ва АҚШ давлатларининг айрим цирк ареналарида ўргатилган шер, йўлбарс, филларнигина эмас, кейинги вақтларда ҳатто бақаларни ҳам кўриш мумкин. Чунончи яқинда Ғарбий Германия циркида гимнастикачи бақалар группаси мураккаб машқлардан иборат ўйин намойиш қилишди.

НОЁБ ТУХУМХОНА

Германия Демократик Республикасидаги Мартин Лютер Кинг номли университет биология факультетида йигирма минг хил қуш тухумининг ноёб коллекцияси тўпланган. Уларнинг энг йириги эндиликда қирилиб битган Мадагаскар ороли туяқуши тухуми бўлиб, катталиги оддий товуқ тухумининг бир юз қирқ саккизтасига тенг. Энг кичик тухум эса Куба кўк колибри қушиникидир. Бу митти тухум сиз ўқиётган мана шу текстдаги о ҳарфига тенг.

КАШАНДАЛИККА ҚАРШИ... СИГАРЕТА

Данияда кўриниши ҳам, тузилиши ҳам ҳақиқийсидан фарқ қилмайдиган сохта сигарета пайдо бўлди. Ичига тамаки ўрнига ментол моддасига шимдирилган махсус пахта жойлаштирилган бўлиб, қутичасига «чекманг» деб ёзилган. Янги сигарета чекишни ташлашга аҳд қилганларга жуда маъқул.

ШУНАҚАСИ ҲАМ БЎЛАДИ

Митти давлатларнинг ўзига яраша афзаллиги ёки камчилиги ҳақида сўз борганда уларда бошқалар ҳавас қилса арзийдиган томонларга алоҳида эътибор қилишади. Жумладан, Монако князлиги музикачиси солдатидан кўп жаҳонда ягона мамлакат бўлса керак. Бу ерда оркестр 85 нафар музикачидан, халқ армияси эса 82 кишидан иборат.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

27 ИЮЛЬ, ЯКШАНБА

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

9.00 — Время. 9.35 — Олимпиада кундалиги. 10.10 — Будильник. 10.40 — Тонгги почта. 11.10 — Мамлакат далаларида. 11.40 — Музикали киоск. 12.10 — Ҳужжатли фильм. 12.35 — Олимпиада кундалиги. 12.55 — XXII Олимпиада ўйинлари. 18.15 — СССР Ҳарбий-Денгиз флоти кунига. 19.00 — Концерт. 19.25 — Халқаро панорама. 20.00 — СССР халқ артисти Е. Образцова концерти. 21.30 — Время. 22.00 — XXII Олимпиада ўйинлари. 24.00 — Янгиликлар.

УЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10— Ўзбекистон. 80-йил қўшиқлари. 11.35 — Мультфильм. 12.00 — Қувноқ стартлар. 13.00 — Шахмат мактаби. 13.30 — Ёз учун «беш» баҳо. Бадиий фильм. 14.35 — Ёшлик. 15.05 — Реклама. 18.20 — Фильм-концерт. 18.45 — Ўйлаб топ! 19.15 — Бугун — Савдо ходимлари куни. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Қорақалпоғистон АССР санъат усталарининг концерти. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концертнинг давоми. 21.30 — Время. 22.00 — Чорвачилик — зарбдор фронт. 22.15 — Муножат Йўлчиева куйлайди. 23.10 — Лайлаклар. Телефильм.

ҚИРҒИЗИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

16.00 — Фрунзе кўрсатувлари.

28 ИЮЛЬ, ДУШАНБА

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

9.00 — Время. 9.35 — Олимпиада кундалиги. 10.05 — Ёш спортчининг катта майдони. 10.35 — Концерт. 11.00 —Ҳужжатли фильмлар. 11.30— Қизил шапкача ҳақида. Бадиий фильм 1-серия. 12.35 — Олимпиада кундалиги. 12.55 — XXII Олимпиада ўйинлари. Танаффус пайтида янгиликлар. 18.15 —Қирғизистон ССР давлат рақс ансамблининг концерти. 19.05 — Ҳужжатли фильмлар. 19.45 — Расмларда қуёш акси бор. 20.00 — Илғор тажриба — умумхалқ мулки. 20.30 —Композитор Т. Н. Хренниковнинг ижодий кечаси. 21.30 —Время. 22.00 — Олимпиада кундалиги. Кўрсатув тугагач дунё воқеалари

УЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАЛАРИ

I.

18.15 — Мультфильм. 18.30 — Қувноқлар даврасида. 19.05 — Ёшлик. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Ёшлар куйлаганда. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Самарқанд опера театри солистларининг концерти. 21.30 — Время. 22.00 — Ноз-неъмат бунёдкори. 22.15 — Спектакль.

II.

20.05 — Янгиликлар. 20.25— Қувноқ учрашувлар. 20.50 — Қизиқарли математика. 21.20 Тикланиш. Ҳужжатли фильм. 21.55 — Йўл азоби. Бадиий фильм.

РАДИО

27 ИЮЛЬ, ЯКШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.35 — Ёш композиторларнинг қўшиқлари. 9.15 — Табассум. 10.45 — Савдо ходимлари куни. 11.20 — Ўзбекистон Давлат телевидениеси ва радиоси дуторчи қизлар ансамбли ижро этади. 12.10 — Ўзбекистон ишчиси — 13.00 — Беш йиллик илғорлари ҳақида ҳикоялар. 13.30 — Савдо ходимлари, Сизлар учун концерт. 14.00 — Табаррук замин. 15.40 — Саҳна санъати усталари. 17.10 — Савдо ходимлари учун концерт. 18.30 — Ёшлик. 20.25 — Эстрада миниатюралари. 21.00 Табассум. 22.45 — Куйлар. 23.10 — Дам олиш концерти.

28 ИЮЛЬ, ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Яхши кайфият. 9.15 —КПСС XXVI съезди олдидан. 9.35 — Халқ қўшиқлари. 10.15 — Ёзувчилар микрофон олдида. 11.20 —Хор асарлари. 12.10 — Узбекистан индустриальний. 13.00 — Беш йиллик план — муддатидан илгари. 13.30 — Социалистик мусобақа илғорлари учун концерт. 14.00 — Ғўза парваришини намунали ўтказайлик. 18.30 — Иқтисодий билимлар радиоуниверситети. 18.50 — Ёшлик. 19.45 —Москва Олимпиадасининг кундалиги. 20.20 — Нодира ғазаллари билан айтиладиган қўшиқлар. 21.00 — Фан уфқлари. 22.45 — Куйлар. 23.20 — Дам олиш концерти.

Узбекистон ССР Социал таъминот министрлигининг

ТОШКЕНТ ЮРИДИК ТЕХНИКУМИ

1980—1981 ўқув йили учун

СОЦИАЛ ТАЪМИНОТ СИСТЕМАСИДА ҲУҚУҚШУНОСЛИК ВА УЧЕТ МУТАХАССИСЛИГИГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

ТЕХНИКУМГА 10—11 СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТЛИ БУЛГАН 30 ЁШГАЧА БУЛГАН КИШИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

УҚИШ МУДДАТИ — 2 ЙИЛ.

Техникумга кириш учун қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилади: директор номига ариза, ўрта маълумот ҳақидаги аттестат (асли), медицина справкаси (286-форма), 3х4 сантиметр ҳажмидаги 4 та фотосурат, меҳнат дафтарчасидан кўчирма (кадрлар бўлими бошлиғи ёки корхона раҳбари тасдиқлаган бўлиши лозим). Камида 2 йил бўлган иш стажи ҳақида ҳужжат. Паспорт ва ҳарбий билет (рўйхатга олинганлик ҳақидаги гувоҳнома) шахсан кўрсатилади.

Рус тили (она тили) **ва адабиётдан** (иншо), **СССР тарихидан** (оғзаки) **кириш имтиҳони олинади.**

Аризалар 14 августгача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари 1 августдан 21 августгача ўтади.

Уқувчиликка қабул 22—24 августда ўтказилади.

Техникумга қабул қилинганлар умумий асосларда ётоқхона ва стипендия билан таъминланади.

Техникум адреси: Тошкент шаҳри-113, Чилонзор райони, Ғафур Ғулом кўчаси, 47-уй (2, 13, 29, 70-автобуслар, 4, 9, 19-трамвайларнинг «Волгоградская кўчаси» бекати).

НАВОИЙ САНОАТ ТЕХНИКУМИ

1980-1981 ўқув йилига

КУНДУЗГИ БУЛИМГА

қуйидаги ихтисослар бўйича

УҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Фойдали қазилмаларни бойитиш ,кон саноатида автомат қурилмалардан фойдаланиш, музлатиш-компрессор машиналари ва қурилмалар, автомобилларга техника хизмати кўрсатиш ва ремонти, саноат ва граждан қурилиши, кон электр механиги, озиқ-овқат тайёрлаш технологияси.

Биринчи курсга 8 синф ҳажмида маълумотлилар қабул қилинадилар.

Уқиш муддати — 3 йилу 6 ой.

Вакант ўринлар бўлган тақдирда кундузги ўқишнинг II курсига ўрта маълумотлилар тегишли кириш имтиҳонларини муваффақиятли топширганларидан кейин қабул қилинадилар.

Қабул қоидаси — ўрта махсус ўқув юртлари учун умумий.

Ўқиш рус тилида олиб борилади.

Уқувчиларга ойига 30 сўмдан то 37 сўмгача стипендия тўланади. Бошқа шаҳарлардан келганлар ётоқхона билан таъминланадилар.

Бизнинг адрес: 706800, Бухоро область, Навоий шаҳри, Южний переулоги, 1-уй. Телефон: 3-13-13.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

ЯНГИ ПРОГРАММА

1 АВГУСТДАН БОШЛАБ

ПОЛЬША, ВЕНГРИЯ, ЧЕХОСЛОВАКИЯ, РУМИНИЯ, ГДР, БОЛГАРИЯ, МОНГОЛИЯ ЦИРКИНИНГ ЕТАКЧИ АРТИСТЛАРИ ВА СОВЕТ ЦИРКИ АРТИСТЛАРИ ИШТИРОКИДА

ИНТЕРЦИРК-80

Коллектив бўлиб келиш учун заявкалар қабул қилинади

БИЛЕТЛАР СОТИЛМОҚДА.

44.35-91, 44.35.84 телефон номерлари бўйича справкалар олиш мумкин.

Томошалар соат 19.30 да, шанба кунлари соат 13.00, 16.00 ва 19.30 да, якшанба кунлари соат 12.00, 16.00 ва 19.30 да бошланади.

Касса соат 10.00 дан 20.00 гача ишлайди.

Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент давлат университети филология факультети деканати, коллективи ўзбек совет адабиёти кафедраси доценти Б. Ғуломовга отаси

Ғулом ОРТИҚОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Редакция адреси. 700000, Тошкент—П, Ленин кўчаси, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор— 33-65-45, 32-53-04, редактор ўринбосарлари — 33-06-83, 32-55-04, 33-44-55, 32-55-05, масъул секретарь — 33-79-14, 32-53-05, секретариат — 33-72-83, 32-53-06; БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19, марксизм-ленинизм назарияси пропагандаси —32-55-70, халқаро ҳаёт —32-54-18, саноат, транспорт ва капитал қурилиши— 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16; совет қурилиши — 32-57-20; 32-54-18, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 33-44-51, 32-57-21, 32-54-24, ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, 32-54-26, 32-54-27, хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 33-35-53, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 32-54-13, иллюстрация — 32-57-22, коммунистик тарбия — 32-54-29, стенографистка — 33-73-43, 32-54-05, жамоатчилик қабулхонаси — 33-89-26, 32-52-26; эълонлар бўлими — 33-81-42; ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: ҚҚАССР — 3-42-62; Тошкент — 32-53-20, Самарқанд — 5-19-71; Сирдарё — 2-05-27, Сурхондарё — 3-92-36, Хоразм — 5-51-24; Бухоро — 3-31-42; Қашқадарё — 61-35; Фарғона —4-20-84; Наманган — 6-79-92; Андижон — 4-48-85; Жиззах — 31-66. Нашриёт диспетчери — 32-78-94. Нашриёт телефон станциясининг навбатчиси — 33-90-50.

Р. — 06413. Узбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64583. Б. — 174. 6